

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

בפני כבוד השופט אחיקם סטולר

המעוררים 1. שלמה ריזמן
2. ש. ריזמן בע"מ

באמצעות עוה"ד ירון מהולל, נעה לב – גולדשטיין ואדם קדש

נגד

פקיד שומה כפר סבא

המשיב

באמצעות פרקליטות מחוז ת"א אזרחי

פסק דין

בפניי שני ערעורי מס שהדיון בהם אוחד כדלקמן: ע"מ 35155-10-14 שלמה ריזמן נגד פ"ש כפר סבא (להלן: "המערער") וע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נגד פ"ש כפר סבא (להלן: "המעוררת").

הרקע

1. המערער הינו תושב ישראל, מהנדס בהשכלתו, סא"ל במיל, ששרת בסיירת מטכ"ל, מנהל ומחזיק ב-100% ממניותיה של המערערת. המערערת היא חברה משפחתית הנישומה בהתאם להוראת סעיף 64א לפקודת מס הכנסה (נוסח חדש) (להלן: "הפקודה"), והמערער הינו הנישום המייצג.

2. בשנת 1986, ייסד המערער את חברת אזימוט טכנולוגיות בע"מ ח.פ. 511661373 (להלן - "אזימוט"), היא החברה הנמכרת. אזימוט הינה חברה העוסקת בפיתוח, ייצור, שיווק ומכירה של מערכות להרכשת מטרות ניווט

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 14-10-35155-10 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 14-10-35177-10 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

- לווין (GPS), אלקטרו-אופטיקה, ותקשורת נתונים המיועדים לשימוש צבאי ואזרחי. המערער שימש כיו"ר דירקטוריון באזימוט והחזיק במישרין ובעקיפין בכ-56% ממניותיה.
3. משנת 1986 ועד לשנת 2003 שימש המערער כמנכ"ל ויו"ר דירקטוריון של אזימוט; בשלב זה, בשל מגבלות רגולטוריות חדל לכהן כמנכ"ל, והמשיך לכהן כיו"ר דירקטוריון פעיל בחברה.
4. ביום 20/07/2000 נרשמו מניותיה של אזימוט למסחר בבורסה לני"ע בתל אביב. המערער הודיע על בחירה בהחלת החלופה הקבועה בס' 101(א)(2) לפקודה, קרי מועד אירוע המס נדחה למכירת המניות בפועל. כידוע, בהתאם להוראות סעיף 101 לפקודה, כנוסחו בשנת 2000, למי שרשם מניות למסחר בבורסה עמדה האפשרות לבחור: האם מועד הרישום למסחר ייחשב כיום מכירתן של המניות, או לבקש שלא ייחשב כך ואירוע המס יידחה למועד מכירת המניות. כאמור המערערים בחרו שלא להתמסות במועד רישום המניות למסחר מכוח סעיף 101 לפקודה ולדחות את אירוע המס למועד מכירת המניות בפועל.
5. בשנת 2002 הוקצו 19% ממניות החברה למשקיע זר (להלן: "המשקיע הזר"), וכתוצאה החזיק המערער בכ-59% ממניות אזימוט. בשלהי שנת 2008 רכשה חברת אלביט מערכות בע"מ ח.צ. 520043027 (להלן "אלביט") את מניות המשקיע הזר. הרכישה הפכה את אלביט למשקיע פאסיבי באזימוט בשיעור של 19%.
6. בשנת 2009 החל מו"מ בין אלביט למערער בכדי לברר ההיתכנות למכירת זכויותיו באזימוט. הצדדים (המערער ואלביט) הגיעו להסכמות על מתווה העסקה, שעיקרם הוא התמורה שתשולם למערער בעבור מכירת כל זכויותיו הקשורות לאזימוט. לטענת המערערים נקודת המוצא בהסכמות אלו הייתה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

שהמערער יהא רתום להצלחת המיזוג ולצורך כך גם יעביר לאלביט את המוניטין שלו בתחום הפעילות של אזימוט.

7. אלביט רצתה להיות בעלת מניות יחידה באזימוט ולפיכך במקביל לרכישת כל זכויות המערער, היא רכשה את כל יתרת המניות המוחזקות בידי הציבור בבורסה (כ-25% ממניות החברה). המערער הסכים לתנאי זה, ובלבד שהתמורה עבור מכירת זכויותיו לא תיפגע. כך היה בפועל: סוכם כי העסקה תבוצע במתווה של מיזוג משולש הופכי; כאשר, במתווה זה, שנבחר על מנת לתת מענה למגבלות רגולטוריות שונות, ובכדי שניתן יהא לאשר העסקה ללא תלות במיעוט בעלי מניות מקרב הציבור, הכרח היה שלכל בעלי המניות תוענק תמורה שאינה פחותה מזו של המערער (בעל השליטה), קרי מחיר אחיד ושווה לכל מניה.

8. לפי עמדת המערערים המשמעות היא שעל אף שהתמורה עליה סוכם עם המערער שיקפה מכירת כל זכויותיו (לרבות המוניטין שלו), הרי שגם בעלי המניות מהציבור נהנו מהסכמות אלו ו'רכבו על גבו', שכן התמורה ששולמה להם כללה למעשה גם את רכיב המוניטין של המערער.

9. ביום 24.1.2010, נחתם הסכם בין שתי החברות הציבוריות - אלביט ואזימוט. המערער נדרש לחתום באופן אישי על ההסכם (להלן "ההסכם"). ביום 14.3.2010 ניתן אישור האסיפה הכללית של חברת אזימוט לביצוע המיזוג. במסגרת ההסכם רכשה חברת אלביט את מלוא מניות אזימוט שהוחזקו בידי המערערת ובעלי מניות אחרים. בהסכם נקבע, כי המערער מתחייב להעביר לאלביט את המוניטין שלו. המערער הוסיף לכהן כיושב ראש הדירקטוריון גם לאחר מכירת המניות. המערער נתן שירותי ניהול לאלביט הרוכשת משך כשנתיים לאחר מועד העסקה באמצעות חברה בבעלותו.

במסגרת ההסכם, התחייב המערער לא להתחרות באלביט במשך 4 שנים; וכן, להעמיד את המוניטין שלו בתחומי העיסוק של אזימוט לרשות החברה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

הממוזגת (התחייבות ללא הגבלת זמן). דיווחים אודות ההסכם הוגשו בזמן אמת לבורסה, לרשות ני"ע ולרשות המיסים, כאשר בכל המסמכים הללו דווח גם על העברת מוניטין המערער לאלביט.

דיון והכרעה

10. הצדדים חלוקים בשלוש סוגיות כדלקמן:

סוגיה ראשונה - מהו שיעור המס שיש להחיל על רווח ההון שנצמח מעסקת מכירת מניות אזימוט לאלביט? האם כעמדת המשיב, יש לקבוע את שיעור המס על בסיס חישוב לינארי, כך שחלק רווח ההון הריאלי עד למועד הקובע חייב בשיעור מס שולי, ויתרת רווח ההון חייב במס בשיעור של 25%, או כעמדת המערער, יש לקבוע כי כל רווח ההון שנצמח יחויב במס בשיעור של 25%.

סוגיה שנייה - האם יש למסות את העסקה באופן שיש לייחס את מלוא התמורה למכירת מניות, כטענת המשיב, או שיש לראות את התמורה ככזו שחלקה שולם בגין מוניטין אישי של המערער.

סוגיה שלישית - מועד עסקת רווח ההון - האם כעמדת המשיב, יש לייחס את מלוא רווח ההון בגין מכירת המניות לשנת המס 2010, היא השנה בה נחתם ההסכם ואושר ע"י האסיפה הכללית, או שכעמדת המערער, יש לייחס את רווח ההון לשנת קבלת התקבולים בפועל.

הסוגיה הראשונה - שיעור המס שיש להחיל על רווח ההון שנצמח מעסקת מכירת מניות אזימוט לאלביט

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

11. מהו שיעור המס שיש להחיל על רווח ההון שנצמח מעסקת מכירת מניות אזימוט לאלביט? האם כעמדת המשיב, בהתאם לסעיף 101 לפקודה יש לקבוע את שיעור המס על בסיס חישוב לינארי, כך שחלק רווח ההון הריאלי עד למועד הקובע - 1.1.2003, חייב בשיעור מס שולי בהתאם לסעיף 121 לפקודה, ויתרת רווח ההון חייב במס בשיעור של 25% לפי סעיף 91(ב)(2) לפקודה (כנוסחו קודם לתיקון 187 לפקודה). או כעמדת המערערים, לפיה בהתאם להוראות המעבר לתיקון 147 לפקודה, יש לקבוע כי כל רווח ההון שנצמח יחויב במס בשיעור של 25%.

טענות המשיב לעניין שיעור המס

12. המשיב טען בהודעה המפרשת את נימוקי השומה, כי חלק רווח ההון הריאלי עד המועד הקובע (1/1/2003) חייב במס בשיעור מס שולי הקובע בסעיף 21 לפקודה, ויתרת רווח ההון חייב במס בשיעור של 25% לפי סעיף 91(ב)(2) לפקודה.

שיעור המס הנ"ל בגין מכירת המניות נקבע על ידי המשיב בהתאם לסעיף 90(ז)(2) להוראות המעבר לתיקון 132 לענין סעיף 101 לפקודה. בסעיף זה נקבע כי אם ביקש בעל מניות שרישומן של המניות למסחר בבורסה לא ייחשב למכירתן בהתאם להוראת סעיף 101 לפקודה ולא ביקש לחזור בו במועד מכירתן מבקשתו, יהיה חלק רווח ההון הריאלי עד המועד הקובע חייב במס בשיעור הקבוע בסעיפים 121 או 126 לפקודה לפי העניין, ועל יתרת הרווח הריאלי יחולו הוראות סעיף 91(א) או (ב) לפי העניין כפי שתוקן בתיקון 132.

13. עוד טען המשיב כי סעיף 90(ז)(2) הנ"ל נותר בתוקף גם לאחר תיקון 147 לפקודה, שכן סעיף 2 להוראות התחולה לעניין תיקון סעיף 101 לפקודה כפי שנחקק במסגרת תיקון 147 לפקודה, קובע כי המחיר המקורי ויום הרכישה של ני"ע שיום רכישתו קדם ליום התחילה (1/1/2006) יקבעו כפי שהיו נקבעים אילו נמכר ניר ערך ביום האחרון של שנת המס 2005. במקרה דנן, אילו נמכרו המניות בתום שנת 2005 הוראות המעבר הנ"ל של תיקון 132 היו חלות ובהתאם לחלופה השניה שבסעיף 90 (ז) החלה בנסיבות מקרה זה, שיעור המס היה מחושב ב"פיצול לינארי".

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

14. במענה לטענת המערער כי לפי הסיפא של סעיף 2 הנ"ל להוראות התחולה כפי שנחקק במסגרת תיקון 147 לפקודה במכירת המניות, אין להחיל הוראות של פיצול ליניארי, מבהיר המשיב כי יש לקרא את סעיף 2 הנ"ל להוראות התחולה כפי שנחקק במסגרת תיקון 147 לפקודה, כסעיף המשמר את ההיסטוריה המיסויית של המניות, ויש לקרא את סעיף זה מראשיתו ועד סופו ולא להסתפק רק בקריאת הסיפא של הסעיף.

15. המשיב הוסיף וטען כי המחוקק בסעיף 2 הנ"ל קבע כי בנסיבות בהן נמכרו לאחר תיקון 147 לפקודה מניות שנרכשו לפני המועד הקובע, לא תחול הוראת סעיף 91(ב) לפקודה אלא יש לשמור את ההוראות שהיו חלות על המניות קודם לתיקון 147 לפקודה (כפי שהיו אילו נמכרו המניות ביום האחרון של שנת 2005), בהתאם לחלופות השונות הקבועות בסעיף 90(ז) להוראות המעבר לתיקון 132 לפקודה. המשיב מבהיר כי הפיצול הליניארי הקבוע בסעיף 90(ז)(2) היא רק אחת מהחלופות הקבועות בסעיף 90(ז) (חלופה החלה כאמור בנסיבות בהן בעל מניות בחר שרישום המניות לבורסה לא ייחשב למכירתן ולא התחרט על בחירתו זו), ונראה שבין היתר גם מסיבה זו לא הפנה המחוקק לסעיף 91(ב) לפקודה.

16. המשיב טען שפרשנות זו עולה בקנה אחד עם עמדת המחוקק שככלל, התיקון משנה את שיעורי המס שחלים על נכס רק מכאן ואילך, ומשמר את שיעורי המס החלים על נכס בהתאם להיסטוריה החקיקתית. מנגד, פרשנות המערערים לפיה אילו נמכרו המניות בתום שנת 2005 שיעור המס החל היה נקבע בדרך של פיצול ליניארי ומתיקון 147 בוטל הפיצול הליניארי כולל שיעור המס השולי החל עד המועד הקובע, אינה סבירה, עלולה להפלות בין נישומים, ואין מקום לקבלה.

טענות המערערים לעניין שיעור המס

17. לטענת המערערים, בהתאם לסעיף 80(ט) לתיקון 147 לפקודה (המהווה חקיקה מאוחרת לתיקון 132, כך שהוראותיו של תיקון זה גוברות כמובן על הוראות תיקון 132) – נקבע במפורש כי שיעור מס רווח ההון שיחול על ני"ע סחירים,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

יהא שיעור מס אחיד, וכי החל משנת 2006, אין תחולה להוראות בפקודה לעניין 'פיצול לינארי' של רווח ההון הריאלי. לפיכך, שיעור מס רווח ההון החל על מכירת מניותיו של המערער בחברת אזימוט, הוא שיעור המס הקבוע בסעיף 91 לפקודה.

הכרעה לעניין שיעור המס

18. הצדדים חלוקים בשאלה מהו שיעור המס שיש להחיל על רווח ההון שנצמח מעסקת מכירת מניות אזימוט לאלביט? האם כעמדת המשיב, יש לקבוע את שיעור המס על בסיס חישוב לינארי, באופן שרווח ההון הריאלי עד ליום 1.1.2003 חייב בשיעור מס שולי ויתרת רווח ההון חייב במס בשיעור של 25%; או כעמדת המערערים, שבהתאם להוראות המעבר לתיקון 147 לפקודה, יש לקבוע כי כל רווח ההון שנצמח יחויב במס בשיעור של 25%. הנה כי כן, המחלוקת בין הצדדים היא בדבר פרשנות הוראות המעבר של תיקון 147.

על מנת להכריע במחלוקת שנפלה בין הצדדים בדבר שיעור המס אני סבור, כפי שסברו הצדדים, שיש לסקור את השינויים שחלו בנושא מיסוי רווחי הון בבורסה לאורך השנים, עד לתיקון 147 שפרשנותו היא נושא המחלוקת בתיק זה.

המצב הנורמטיבי עד 31/01/75 עובר לחקיקת סעיף 101 לפקודה

19. טרם חקיקת סעיף 101 לפקודה, רישום מניות למסחר לא היווה אירוע מס, והרווח שצמח ממכירת המניות בבורסה היה פטור. היתרון המיסויי נבע מכך שפטור זה כלל גם את רווח ההון, שנצבר בתקופה שבה המניות הנמכרות היו בבעלות פרטית לפני רישומן בבורסה לני"ע. בנוסף לכך, ניתן פטור לרווח הון ממכירת מניה הנסחרת בבורסה בישראל.

המצב הנורמטיבי לאחר הוספת סעיף 101 לפקודה

20. סעיף 101 לפקודה שנכנס לתוקף ביום 31/1/75 במסגרת תיקון 21 לפקודה, קבע כי רישום מניות של חברה פרטית למסחר בבורסה מהווה אירוע מס הוני של מכירת מניות החברה הפרטית, שמועדו ביום הרישום (אלא אם כן ביקש

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

בעל המניות כי הרישום לא יהווה אירוע מס ואז ימוסו המניות שנרשמו למסחר בעת מכירת המניות לראשונה לאחר רישומן למסחר).

21. המחוקק יצר הבחנה בין רווח ההון שנצמח בתקופה בה הוחזקו המניות באופן פרטי - רווח החייב במס, לבין רווח ההון שנצמח ממועד הרישום למסחר ועד למועד מכירת המניה – רווח שהמשיך וחסה תחת פטור.

סעיף 101 לפקודה קבע אפוא אירוע מס רעיוני, לפיו רישום מניות חברה פרטית למסחר בבורסה יחשב כמכירת המניות ביום הרישום, זולת אם בעל המניות ביקש שלא יחשב כך במסגרת הדו"ח שהוגש לראשונה לאחר רישום המניות למסחר.

בהתאם להוראת סעיף 101 לפקודה, טרם תיקון 132 לפקודה, רישום מניות למסחר בבורסה בישראל חוייב במס בהתאם לשווי נייר הערך, ביום הרישום. סעיף 101 לפקודה טרם תיקון 132, קבע שלושה מסלולים אפשריים לחישוב מס על מחזיק מניות שנרשמו למסחר:

מסלול אחד - חיוב במס ביום הרישום: חיוב במס רווח הון ביום הרישום למסחר בבורסה בישראל בגין הרווח בתקופה שמרכישת המניות ועד לרישומן בבורסה, וביום מכירתן יחול פטור ממס על פי סעיף 97(ג) לפקודה, בגין הרווח בתקופה שממועד הרישום ועד למועד המכירה.

מסלול שני - דחיית חבות המס ליום מכירת המניות בפועל: חיוב במס רווח הון ביום מכירת המניות בפועל על פי התמורה שהתקבלה בידי המוכר ביום המכירה, בגין כל הרווח שנצמח ממועד רכישת המניה ועד למועד המכירה.

מסלול שלישי - דחיית חבות המס ליום מכירת המניות בפועל ובמועד המימוש הנישום "מתחרט" ובוחר לחזור למועד הרישום: חיוב במס רווח הון ביום המכירה בפועל, כאשר חישוב המס יעשה לפי שווי נייר הערך ביום הרישום, והמס יוטל בגין הרווח בתקופה שממועד רכישת המניות ועד לרישומן בבורסה, בתוספת ריבית והפרשי הצמדה בהתאם לסעיף 159א(א) לפקודה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

22. יש לזכור כי באותה העת - קודם לתיקון 132 לפקודה, משטר המס הטיל שיעור מס שולי על מכירת מניות פרטיות ואילו מכירת מניות הנסחרות בבורסה הייתה פטורה ממס.

תיקון 132

23. בתיקון 132 שתחולתו מיום 1/1/2003, הופחת שיעור המס על רווח הון, ונקבע שרווח מסוג זה ימוסה בשיעור של 25% (ס' 91(ב)). יחד עם זאת, נקבע כי שיעור המס החדש יחול רק לגבי רווח הון הנצמח החל ממועד התיקון; ובהתאם, התווסף לפקודה **סעיף 91(ב)**, שקבע את ההוראות הנ"ל בעניין 'פיצול לינארי' של שיעור המס על רווח ההון (עד 2003 - מס בשיעור שולי; אחרי 2003 - 25%/20% בהתאם לסיווג בעל המניות מהותי או רגיל).

במקביל להפחתת שיעורי מס רווח הון, בתיקון 132 בוטל גם הפטור ממס על מכירת ני"ע סחירים. חלף זאת, נקבע שמכירת ני"ע סחיר תחוב במס בשיעור 15%. הוראות בדבר מיסוי ני"ע סחירים נקבעו בחלק ה-3 לפקודה. ס' 105 יב הסדיר את שיעור המס הנ"ל (15%), וס' 105 יג קבע הוראות נוספות לעניין חישוב המס במכירת ני"ע סחיר.

חלף פטור ממס רווח הון על ני"ע סחיר, נקבע שרווחי הון כאמור יחובו במס בשיעור 15%; ובס' 105 יג נקבעו הוראות לעניין 'יום הרכישה' ו'המחיר המקורי' של המניה: ככלל, ה'מחיר המקורי' ו'יום הרכישה' של המניה נקבע לפי השווי בבורסה ב- 1.1.03 (כך שככל שנצמח רווח עד למועד זה, לא תחול חבות במס בגינו). בתיקון 132 נקבעו גם הוראות מעבר ביחס לתיקון ס' 101 והוספת ס' 105 לפקודה. ס' 90(ז) וס' 90(ח) להוראות המעבר הישנות הסדירו כללים לחישוב המס בגין מכירת מניות שנרכשו לפני ה-1.1.2003; ס' 90(ז)(2) התייחס לסיטואציה בה בעל המניות ביקש לדחות את אירוע המס למועד המכירה הראשונה של המניות בבורסה.

בסעיף 90(ז) להוראות המעבר של תיקון 132, נעשתה הבחנה בין שלושת הסיטואציות של מכירת ני"ע סחיר שחלו לגבי הוראות ס' 101 לפקודה:

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 14-10-35155-10 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 14-10-35177-10 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

הראשונה - בעל המניות חויב במס במועד ההנפקה. במצב זה, רווח ההון שנצמח החל ממועד ההנפקה ועד ל"יום התחילה" (קרי ה-1.1.2003) - פטור ממס; רווח ההון שנצמח בין ה-1.1.2003 למועד המכירה חייב במס בשיעור 15% לפי ס' 105 יב לפקודה (ראה בס' 90(ז)1(א)); וס' 90(ז)1(ב) קבע הוראות לעניין חישוב המחיר המקורי ורווח ההון ביחס לחלק התמורה החייבת במס בסיטואציה זו.

השנייה - בעל המניות ביקש שרישום המניות בבורסה לא יחשב כמכירתן, ולא חזר בו מבקשתו. כלומר, אירוע המס נדחה למועד המכירה בפועל של המניות. לפי ס' 90(ז)2 לתיקון 132, חלק רווח ההון עד ה-1.1.2003 חייב בשיעור המס השולי; חלק הרווח שנצמח לאחר מועד זה, חייב בשיעורי מס רווח ההון הגילים, קרי אלו הקבועים בס' 91(ב) לפקודה.

השלישית - במועד הרישום בבורסה, בעל המניות ביקש לדחות מועד אירוע המס, אולם במועד מכירת המניות בפועל, חזר בו מבקשתו: אז הנישום נדרש לשלם המס שהיה חייב בו אלמלא היה מבקש דחיית אירוע המס (בתוספת הצמדה וריבית); ויתר חישוב רווח ההון, יעשה בדומה לסיטואציה הראשונה הנ"ל.

תכלית תיקון 147

24. המצב המשפטי שהיה בתוקף לאחר תיקון 132 לפקודה בעניין מיסוי רווחי הון ממכירת מניות, היה מורכב ומותנה בגורמים רבים: האם נ"ע נסחר או לאו; האם בעל המניות חויב במס בעת הרישום בבורסה או לאו; האם ביקש לחזור בו מבקשתו; מהו יום הרכישה של נ"ע ומה המחיר המקורי שלו (שנקבע לפי ס' 101 לפי שוויו בבורסה בשלושת הימים שלפני 1.1.2003); מועד רישום המניות בבורסה; ועוד. כאשר ככלל, רווח הון בגין מכירת נ"ע סחירים חויב במס בשיעור של 15%.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

25. ההסדרים שנקבעו במסגרת תיקון 132 היו מורכבים ויצרו חוסר אחידות וחוסר וודאות. לפיכך, החליט המחוקק על רפורמה מקיפה נוספת במיסוי שוק ההון - תיקון 147 לפקודה, שנכנס לתוקף ב-1.1.2006. דברים אלו עולים מדו"ח הועדה לתוכנית המיסים הרב שנתית, יוני 2005 (להלן: "דו"ח קפוטא מצא"); שם הומלץ בין היתר על רפורמה במיסוי שוק ההון, כאשר אחת התכליות המרכזיות הינה יצירת אחידות וודאות בקשר לשיעורי המס החלים על רווחים משוק ההון. ובלשון כותבי הדו"ח:

"הביקורת העיקרית שנשמעה על הרפורמה במיסוי שוק ההון התייחסה להעדר אחידות בשיעורי המס, שגורמת לחוסר בהירות באשר לשיעורי המס שחלים על כל מכשיר ומכשיר. בין השאר, נטען כי ריבוי שיעורי המס מקשה על המוסדות הפיננסיים, על המייצגים, על האזרחים ועל מערכת המס, וכי השונות הקיימת בשיעורי המס על סוגי השקעות תחליפיים פוגעת בניטרליות של מערכת המס ויוצרת השפעות מס לא רצויות על שיקולי המשקיע. לדעת הוועדה חלק מהטענות שנשמעו בנושא זה אינן מוצדקות, שכן עיקר השוני בשיעורי המס נבע מהצורך להטמיע את הרפורמה באופן הדרגתי. פערים אלו בשיעורי המס הם זמניים, וצפויים להיעלם במשך הזמן. יחד עם זאת, חלק מהסדרי המיסוי שנקבעו במסגרת הרפורמה יוצרים פערים קבועים בין שיעורי המס על סוגים שונים של הכנסות מהון, ואלו לא ייעלמו ללא שינוי חקיקה יזום." (דו"ח קפוטא מצא בעמוד 78).

על רקע זה נחקק תיקון 147 שנכנס לתוקף ביום 1/1/2006. בין היתר, בתיקון 147 לפקודה הופחת שיעור מס רווח ההון ממכירת ני"ע 'רגילים' (לא נסחרים) מ-25% ל-20% (למעט בעלי שליטה); הושווה שיעור המס על דיבידנד ורווח הון; וכן נקבעו השינויים הבאים ביחס למיסוי ני"ע סחירים: שיעור המס על רווח הון ממכירת ני"ע סחיר הועלה ל-20% (בדומה לשיעור המס החל על ני"ע רגילים). כמו כן, ס' 101 לפקודה נותר בתוקף רק לגבי ניירות ערך שנרשמו בבורסה לפני ה-1.1.2006, וזאת לאור השוואת שיעורי המס בין ני"ע רגיל לני"ע

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

סחיר. לפיכך, נוסחו של ס' 101 לפקודה לאחר תיקון 147 (הוא הנוסח הרלוונטי לענייננו), קובע כדלקמן:

(א). (1) רישום מניות של חברה בבורסה בישראל או רישום מניות

של חברה תושבת ישראל בבורסה, מחוץ לישראל שנעשה לפני שנת המס 2006, יחשב כמכירת מניות החברה ביום הרישום, זולת אם בעל המניות ביקש שלא יחשב כך שעה שהגיש לראשונה לאחר הרישום דוח ...

(2) ביקש בעל המניות שרישומן של המניות לא ייחשב כמכירתן, כאמור בפסקה (1), יחויב במס בעת מכירת המניות לראשונה ולא יחולו הוראות סעיף 97(ב) (עד תיקון 147 נאמר: או סעיף 105יב).

(3) על אף האמור בפסקה (2), רשאי בעל המניות לחזור בו מהבקשה בשעת מכירת המניות לראשונה ולשלם את המס שהיה מגיע בשל הרישום, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית... בתוספת המס החל ביום רישומן לבורסה ועד ליום המכירה כקבוע בסעיפים 91(א) או (ב) או 97(ב) (עד תיקון 147 נאמר: 97(ב) או 105יב), לפי הענין; חויב בעל המניות במס כאמור בפסקאות (1) ו-(3), יראו את יום רישום המניות למסחר בבורסה כיום רכישת המניות, ואת התמורה שנקבעה לענין אותן פסקאות כמחיר המקורי שלהן.

26. לפי ס' 101, במידה והנישום בחר (בדיעבד או 'בזמן אמת') להתחייב במס בעת רישום המניות בבורסה, אזי בעת מכירת המניות בבורסה, המס שיחול עליו יחושב לפי ס' 91(א) (חברות) או ס' 91(ב) לפקודה (יחידים), קרי שיעור מס אחיד (20%/25% בהתאמה) (ולא יחולו שיעורי מס מופחתים בגין התקופה בה היה פטור ממס בגין רווחי הון בבורסה/שיעורי מס מופחתים לפי ס' 105יב לפקודה). כמו כן, המחיר המקורי ויום הרכישה, יהא בהתאם למועד רישום המניות בבורסה. וביחס לחלופה הרלוונטית לענייננו (הנישום בחר שרישום

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

המניות בבורסה לא ייחשב כמכירתן), ס"ק (2) מורה כי יחול חיוב רגיל במס בעת המכירה הראשונה של המניות (כאשר בהיעדר הוראות אחרות, בסיטואציה זו יחולו ההוראות הרגילות לעניין שיעור המס על רווח הון; המחיר המקורי; ויום הרכישה של המניות, כפי שאלו קבועות בפרק ה' לפקודה).

27. עולה כי בעקבות תיקון 147 שיעורי המס החדשים והאחידים, ביחס לרווחי הון מכל סוגי ניירות הערך, הוסדרו בס' 91 לפקודה; ס' 91(ב) קבע שיחיד חייב במס על רווח ההון הריאלי בשיעור שלא יעלה על 20%, ובעל מניות מהותי בשיעור שלא יעלה על 25%. ס' 91(ב1) המשיך להחיל ההוראות בעניין 'פיצול לינאר', קרי בגין החלק היחסי של רווח ההון שנצמח עד ל- 1.1.2003, חל שיעור מס שולי; ושיעור המס הקבוע בס' 91(ב), חל בגין רווח ההון שנצמח לאחר ה- 1.1.2003.

28. דהיינו, ניתן היה לסבור, כטענת המשיב, לפיה בעת חישוב מס החל על מכירת מניות המערער, יש לבצע 'פיצול לינאר' בהתאם לחלק הרווח שנצמח לפני/אחרי 1.1.2003. כפי שיובהר להלן, הוראות המעבר לתיקון 147 מורות כי אין להחיל את דרך חישוב המס בהתאם לשיטת הפיצול הליניארי.

29. פרק ד' לתיקון 147 עניינו תחילה, והוראות מעבר. בפרק זה נמצא סעיף 80(ט) שבו הוראות מעבר המתייחסות לתיקון סעיף 101 וביטול חלק ה-3 לפקודה (חלק שהוסף כזכור בתיקון 132 ובו הוראות בדבר מיסוי ני"ע סחירים). לסעיף 80(ט) שישה סעיפי משנה; לענייננו יש חשיבות לס"ק 2 ו-3, וזה לשונם:

"לענין תיקון סעיף 101 לפקודה, כנוסחו בסעיף 27 לחוק זה, וביטול חלק ה-3 לפקודה, כאמור בסעיף 36 לחוק זה, יחולו הוראות אלה:

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

(1).....

- (2) המחיר המקורי ויום הרכישה של נייר ערך שיום רכישתו קדם ליום התחילה ייקבעו כפי שהיו נקבעים אילו נמכר נייר הערך ביום האחרון של שנת המס 2005; הוראות סעיף 91(ב) לפקודה לא יחולו לגבי נייר ערך כאמור.
- (3) על אף האמור בפסקה (2) הוראות סעיף 90 (ט) לתיקון 132 לפקודה ימשיכו לחול על נייר ערך כאמור באותו סעיף;"

30. סעיף 80(ט)(2) לתיקון 147 מבהיר שתי נקודות מרכזיות ביחס למכירת ני"ע סחיר שחלו לגביו הוראות ס' 105 או 101:

האחת (ברישא של הסעיף) – ה'מחיר המקורי' ו'יום הרכישה' של ני"ע שנרכש לפני יום התחילה (1/1/03), ייקבעו בהתאם להוראות שהיו בתוקף טרם התיקון; קרי, ככל שבתיקון 147 יש הוראות שמהן ניתן להבין שיש שינוי במונחים 'יום הרכישה' וה'מחיר המקורי', בא סעיף 80(ט)(2) רישא וקובע כי ההוראות שהיו קבועות טרם התיקון לעניין יום הרכישה והמחיר המקורי של ני"ע סחיר, יוותרו בתוקף גם לאחר תיקון 147.

השנייה (בסיפא של הסעיף) - היא שהוראות ס' 91(ב) בנוגע ל'פיצול לינארי', אינן חלות ביחס למכירת ניירות ערך סחירים שנרכשו לפני יום התחילה. כלומר: ביחס ליחידים, שיעור המס החל הוא שיעור המס האחד הקבוע בסעיף 91(ב) לפקודה – 20% (או 25% לבעל מניות מהותי).

31. כפי שהוסבר לעיל, בהסתמך על דו"ח מצא קפוטא, מקובלת עלי טענת המערערים לפיה בין היתר מטרת תיקון 147 הייתה לקבוע שיעור מס אחיד, יחד עם הוראות המעבר החדשות ביחס לני"ע סחירים שחלו לגביהן הוראות ס' 101 או 105 לפקודה (ובפרט ס' 80(ט)(2) הנ"ל). התוצאה היא, שמצד אחד, בעל ני"ע סחיר 'מפסיד' את שיעור המס המופחת שחל עד ליום 1.1.2006;

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

ובמקרה של בעל מניות שחל לגביו ס' 101, ושילם את המס בעת הרישום בבורסה, הרי שלא יוכל 'ליהנות' מכך שעד שנת 2003 חל פטור ממס בגין רווחי הון מני"ע סחירים (ובניגוד לעבר, לא ניתן יהיה לחלק תקופת ההחזקה בני"ע הסחיר ל'פרקציות' שונות, שחלקן חייבות, חלקן פטורות וחלקן חייבות במס בשיעורים מופחתים). מצד שני, יחיד בעל ני"ע סחיר 'מרוויח' מכך שהמחוקק בחר לקבוע שיעור מס אחיד, ללא 'פיצול לינארי' לתקופה של לפני שנת 2003 ואחריה.

מטרת התיקון – יצירת אחידות ופשטות במיסוי שוק ההון, באה לידי ביטוי גם בדברי ההסבר לחוק:

"בתיקון מס' 132 לפקודה שנחקק בעקבות המלצות הוועדה הציבורית לרפורמה במס הכנסה - בוטלו רוב הפטורים שחלו על רווחי הון ממכירת מניות בבורסה בתל אביב ועל סוגי ריבית, ואולם בהסדרי המיסוי שנקבעו קיימים הבדלים בשיעורי המס החלים על סוגי הכנסה שונים לדוגמה בעוד שעל הכנסתו של יחיד מדיבידנד ועל רווח הון ריאלי במכירת מניות שאינן נסחרות בבורסה חל מס בשיעור של 25% על רווח הון ריאלי במכירת נייר ערך הנסחר בבורסה חל מס בשיעור של 15% בתיקונים המוצעים לחלק ה' – סעיפים 88 עד 101 לפקודה, מוצע לקבוע, ככלל, מס בשיעור של 20% על רווח הון בידי יחיד..." (הצעת חוק 186, כ"ז בסיון התשס"ה, 4.7.2005).

32. הנה כי כן, דברים אלו תואמים גם את התכלית של תיקון 147, ליצור אחידות, פשטות וודאות במיסוי שוק ההון. בעוד שעובר לתיקון 147 ההוראות בדבר מיסוי ני"ע סחירים היו מורכבות ביותר ולעתים כללו שלוש תקופות שונות, שבכל אחת חל שיעור מס שונה, בעקבות התיקון, ני"ע סחיר חייב במס

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

בשיעור אחד, כשהפרמטרים הרלוונטיים לחישוב המס, הם התמורה והמחיר המקורי של נייר הערך. כמובן ביטול פיצול לינארי של המס יש ויביא לאבדן הכנסות לאוצר המדינה במרבית המקרים, אך ניתן בהחלט להתרשם מדברי ההסבר כי המחוקק היה מודע לאבדן ההכנסות, אך במאזן האינטרסים העדיף את הפשטות והוודאות של מיסוי שוק ההון.

33. כאמור, עמדת המשיב, שיש להמשיך לחשב את מס רווח ההון על דרך ביצוע פיצול לינארי, תומכת יתדותיה במספר טענות:

יש לבצע 'פיצול לינארי' מכוח ס' 90(ז)(2) להוראות המעבר של תיקון 132; שכן לטענת המשיב, מאחר ובס' 80(ט)(2) להוראות המעבר של תיקון 147 נאמר כי "המחיר המקורי ויום הרכישה של נייר ערך" יהיו כפי שהיו אילו נמכרו ביום האחרון של שנת 2005, כי אז סעיף ' 90(ז)(2) נותר בתוקף גם לאחר תיקון 147; כי ס' 80(ט)(2) לתיקון 147, נועד "לשמר את ההיסטוריה המיסויית" לעניין שיעורי המס שחלו טרם כניסתו לתוקף של תיקון זה; ו כי אי ביצוע פיצול לינארי יביא לאפליה ועומד בניגוד לתכלית החקיקה.

פרשנות של חוק מס

34. פרשנותו של חוק נעשית על פי תכליתו. כך בדין הכללי וכך גם בדיני המס (אהרן ברק "פרשנות דיני המסים" משפטים כ"ח (3) 425, 441 (1997), להלן: "ברק במאמרו"; עפר גרנות "פרשנות תכליתית בדיני המס – מהצהרת עקרונות לפרקטיקה מעשית" מיסים י"ח (2) א-79, 81-83 והאסמכתאות שם (2004), להלן: "גרנות"). המסגרת לפרשנות התכליתית מתוחמת על ידי לשון החוק (ע"א 165/82 קיבוץ חצור נ' פקיד שומה רחובות, פ"ד לט(2) 70, 75-76 (1985), להלן: "ענין קיבוץ חצור"). מבין מגוון המשמעויות הלשוניות האפשריות של החוק, וחוק מס בכלל זה, תקבע המשמעות המשפטית הראויה על פי התכלית המונחת ביסוד הוראת המס. התחקות אחר תכלית זו תושפע

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

מלשון החוק, ההיסטוריה שלו, ומערכי היסוד של השיטה (ברק במאמרו, בעמ' 441). התכלית נלמדת גם מתוך שיקולי מדיניות המונחים ביסוד דיני המס (גרנות, בעמ' 87-88).

35. כשמדובר בפרשנות תכליתית של דיני המס, על הפרשן לצאת מנקודת הנחה שהמחוקק ביקש להטיל מס ולא ליצור פרצות. עליו להניח, כי בכוונתו הייתה ליצור כלי יעיל ולא חסר ערך. עליו להניח כי המגמה היא ליצור מערכת סבירה וקוהרנטית (ראו ע"א 1194/03 פקיד שומה חיפה נ' אסתר מנו (פורסם בנבו) (9/5/10)). ובלשונו של השופט ברק (כתוארו אז) בעניין קיבוץ חצור:

"אין אני מוכן כלל להעמיד את המחוקק כמי שעושה 'מלאכת מחשבת'. הנסח, כמו השופט, עושה מלאכה אנושית, על חולשותיה ופגמיה. את פרשנותו של חוק יש לבסס על לשונו ועל הגיונו, ועל מטרתו ועל תכליתו... וכאשר נתקל השופט בהוראה הנראית לו לכאורה סתומה, אין עליו להתיימש, אלא עליו לעשות מאמץ אינטלקטואלי לבחון את הרקע לחקיקתה, ואת המטרה שביקש המחוקק להשיג, ועד כמה מטרה זו מעוגנת באותה לשון סתומה". (ענין קיבוץ חצור, בעמ' 77-78).

36. ראו גם: רע"א 3527/96 אקסלברד נ' מנהל מס רכוש חדרה, פ"ד נב(5) 385-398, 399 (1998), להלן: "ענין אקסלברד"; ע"א 1527/97 אינטרבילדינג חברה לבנין בע"מ נ' פקיד שומה ת"א 1, פ"ד נג(1) 699 (1999); ע"א 900/01 קלס נ' פקיד שומה תל-אביב 4, פ"ד נז(3) 750 (2003); ע"א 4271/00 מ.ל. השקעות ופיתוח בע"מ נ' מנהל מס שבח מקרקעין, פ"ד נז(2) 953 (2003).

הפרשנות התכליתית, המנחה אותנו בפרשנותם של דינים אחרים, יפה גם לפרשנותם של דיני המס. שהלוא, "אין להם לחוקי המסים כללי פרשנות משלהם" (עניין קיבוץ חצור, בעמוד 75), ושומה אפוא על הפרשן לפרש את הוראות המס בהתאם לתכלית המונחת ביסודן. הלכה רווחת היא, כי "מהותה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

של עסקה נקבעת לצורך דיני המס על פי המהות הכלכלית האמיתית של העסקה" (דברי הנשיא ברק בע"א 6722/99 מנהל מע"מ תל-אביב נ' משכנות כלל מגדלי הים התיכון בע"מ תק-על 2004(1) 63). כלל פרשני מושרש נוסף קובע, כי את הוראות המס יש לפרש תוך התחשבות בהגיון הכלכלי-פיסקאלי (ראו למשל: עניין אקסלברד בעמ' 403). אכן, בית-משפט העליון ייחס לא אחת משקל לבחינתה של עסקה על-פי מהותה הכלכלית ופירש את הוראות המס בהתחשב בהגיון הכלכלי (ראו למשל: ע"א 4271/00 מ.ל. השקעות ופיתוח בע"מ נ' מנהל מס שבח מקרקעין, פ"ד נז(2) 953; ע"א 5773/99 סובול נ' מנהל מס שבח מקרקעין - ת"א, תק-על 2003(1), 1434; ע"א 3196/01 גלמן פינץ בע"מ נ' מנהל המכס ומע"מ פ"ד נח(2) 682; ע"א 468/01 חטר-ישי נ' פקיד שומה ת"א 4, תק-על 2004(2), 2240; ע"א 1240/00 פקיד שומה תל-אביב 1 נ' יצחק סיוון (פורסם בנבו) (4/1/05).

לשון החוק:

37. נקודת המוצא היא הלשון שנקט המחוקק. "אין לך משמעות "נכונה" של דיבור, אם אין לה עיגון לשוני ולו מינימאלי בתורת הלשון. חייבת להיות נקודת אחיזה ארכימדית לפירוש הנכון בלשון החוק" (עניין קיבוץ חצור). דברי החקיקה הרלוונטיים בעניינו אינם ניתנים לפירוש בשני אופנים. אין כל "נקודת אחיזה ארכימדית" לטענות בעניין ביצוע 'פיצול לינארי' של שיעור המס החל על מכירת מניות אזימוט בידי המערער. שהרי בסעיף 80(ט)(2) לתיקון 147 נקבע בצורה ברורה וחד משמעית כי "הוראות סעיף 91(ב) לפקודה לא יחולו לגבי נייר ערך כאמור". נייר הערך שבו מדובר הוא נייר ערך שנרכש לפני יום התחילה 1/1/03. לגבי נייר ערך כאמור, לא יחולו ההוראות בדבר פיצול לינארי המנויות בסעיף 91(ב). לפיכך לשון החוק תומכת בעמדת המערערים.

בהוראות המעבר החדשות: ס' 80(ב) קובע הוראות מעבר למכירת ני"ע זרים בסיטואציות מסוימות, כאשר בס' 80(ב)(1) נקבע כי "לענין שיעור המס החל על רווח ההון יראו כאילו יום הרכישה של נייר הערך היה בשנת המס 2005". כלומר, כאשר המחוקק רצה להותיר בתוקף גם את שיעורי המס שהיו קבועים טרם תיקון 147, הדבר נעשה במפורש.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

בסעיף 90(ט2) הנ"ל, אין כל התייחסות להותרת "שיעורי המס" שהיו קבועים עד ל-31.12.2005; אלא רק להותרתן בתוקף של הוראות בדבר 'יום הרכישה' ו'המחיר המקורי' של המניה.

הוראה נוספת קבועה בס'80(ט3) הנ"ל: סעיף זה, איננו רלוונטי במישרין לסוגיה שבמחלוקת. ס'80(ט3) קובע כי על אף האמור בס'80(ט2), גם לאחר תיקון 147 לפקודה, תמשיך להיות תחולה לס'90(ט1) לתיקון 132. מבט בהוראות ס'90(ט1) מלמד כי סעיף זה, שהיה חלק מהוראות המעבר הישנות, הסדיר דין מיוחד לקביעת 'מחיר מקורי' של ני"ע סחיר שנרכש בעסקת צדדים קשורים.

בעקבות תיקון 147 והוראות המעבר שלו, הוראות המעבר הישנות אינן רלוונטיות עוד; ובכדי להותיר סעיף כזה או אחר מהוראות המעבר לתיקון 132 בתוקף, נדרשת הוראת חוק מפורשת. לפיכך אין לקבל את טענת המשיב לפיה גם לאחר תיקון 147 לפקודה, עדיין ישנה תחולה לס'90(ז2) להוראות המעבר לתיקון 132. על מנת להשאיר את הוראות המעבר של תיקון 132 בתוקף נדרשת אמירה ברורה ומפורשת של המחוקק, בדומה לקביעה המפורשת ביחס להמשך תחולת ס'90(ט1) להוראות המעבר של תיקון 132. בתיקון 147 אין כל הוראה דומה או רמז 'לשוני' לכך שס'90(ז) לתיקון 132 ממשיך להיות בתוקף. כלומר כדי לקבוע ששיטת החישוב הלינארי ממשיכה לחול היה צורך בחקיקה מפורשת, ולא חקיקה על דרך פרשנות עקלקלה כפי שמציע המשיב.

תכלית החקיקה:

38. לעניין תכלית החקיקה – כפי שהראתי לעיל, תכלית תיקון 147 הייתה לשנות את ההסדרים שנקבעו במסגרת תיקון 132 שהיו מורכבים ויצרו חוסר אחידות וחוסר וודאות. לפיכך, החליט המחוקק על רפורמה מקיפה נוספת במיסוי שוק ההון בתיקון 147 לפקודה, שאחת התכליות המרכזיות שלו הינה יצירת אחידות וודאות בקשר לשיעורי המס החלים על רווחים משוק ההון. ברור שהותרת שיטת החישוב של הפיצול הלינארי לא תתרום לאחידות והוודאות הדרושה.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

התוצאה היא שלעניין המחלוקת בשאלת שיעור המס שיש להחיל על רווח ההון שנצמח מעסקת מכירת מניות אזימוט לאלביט, ראיתי לקבל את עמדת המערערים שבהתאם להוראות המעבר לתיקון 147 לפקודה, יש לקבוע כי כל רווח ההון שנצמח יחויב במס בשיעור של 25%, ואין להחיל על המקרה את שיטת הפיצול הליניארי.

סוגיה שניה - האם יש למסות את העסקה באופן שיש לייחס את מלוא התמורה למכירת מניות, כטענת המשיב, או שיש לראות את התמורה ככזו שחלקה שולם בגין מוניטין אישי של המערער

טענות המשיב

39. לטענת המשיב, כל התמורה שנתקבלה בידי המערער כתוצאה מההסכם, שולמה לו כביכול בגין מניותיו בחברה, ולפיכך מלוא התמורה חייבת בשיעורי המס החלים על בעלי מניות מהותיים, הקבועים בסעיף 91 לפקודה.

40. עיקר טענותיו של המשיב הן שנטל ההוכחה על קיומו של מוניטין ועל העברתו מוטל על כתפי המערערים, והם לא עמדו בו מהסיבות שמנויות להלן:

- אי-הבאת עדים רלבנטיים - השאלות השנויות במחלוקת הן שאלות שבעובדה. כך למשל השאלות האם למערער מוניטין והאם השותפות התכוונה לרכוש ממנו מוניטין, הן שאלות עובדתיות לחלוטין. המערער בחר שלא לזמן עדים רלבנטיים מהחברה הרוכשת (אלביט) או לקוחות שהוסיפו להיות לקוחות אצל הרוכשת בקשר עם המוניטין האישי הנטען של המערער.

- המערער לא הוכיח קיומו של מוניטין.

- גם אם היה למערער מוניטין, הרי שלא הוכח כי הוא נמכר בעסקת מכירת המניות.

- המערער לא הוכיח כי היו בידיו מוניטין באופן מנותק מחברת אזימוט אשר מניותיה נמכרו לחברת אלביט במסגרת עסקת המיזוג. גם אם ייקבע כי

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

המערער הוא בעל מוניטין כזה שיש בידיו יכולות ייחודיות להביא לקוחות
כהגדרת המושג מוניטין בפסיקה, הרי שהוא בוודאי לא הוכיח כי מכר את
המוניטין האישי.

- לא היתה מכירה של מוניטין אישי - מחיר העסקה הינו נגזרת של מחיר מניה.
- דיווחים לבורסה של חברת אזימוט - כעסקת מיזוג – ולא עסקה למכירת
מוניטין.
- דיווחים לרשויות המס לצורך קבלת אישור פטור מניכוי במקור – העסקה
הוצגה כעסקת מכירת מניות.
- גם אם היו למערער מוניטין, הרי שמדובר במוניטין אישי שאינו ניתן להעברה.
- גם אם היו למערער מוניטין אישי, וגם אם המערער הוכיח שמדובר במוניטין
הניתנים להעברה, המערער לא הוכיח מה שווי המוניטין שהועבר.
- המערער העריך את שווי המוניטין האישי בשיטת האמדנה ואין לקבל הערכתו.
- אין ליתן משקל למסמך הקרוי "חוות דעת" – המסמך לא עמד בפני המשיב
עובר להוצאת השומה.

טענות המערערים

41. לטענת המערערים, הוראות הסכם המיזוג, חוות הדעת הכלכליות שניתנו הן
לרוכשת והן למערער, הדיווחים השונים לרשות לני"ע, לבורסה ולציבור, וכן
הנסיבות הרלוונטיות לחברת אזימוט ולמערער – כל אחד לחוד וכולם יחד,
מובילים למסקנה כי חלק מהתמורה ששולמה לו, נתקבלה בידיו בשל היותו
על המוניטין שלו והעברתו לידי החברה.

דיון והכרעה בשאלת המוניטין

42. מוניטין הוא 'נכס' כהגדרת המונח בס' 88 לפקודה ומכירתו חבה במס רווח
הון. המחוקק מכיר בכך שבמקרים מסוימים מוניטין הוא נכס הצומח ומתפתח

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 14-10-35155 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 14-10-35177 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

בידי הנישום במהלך תקופת פעילותו העסקית. בפסיקה הותוו פרמטרים שנועדו להשיב על השאלה 'מהו מוניטין' ומתי מבוצעת מכירה של נכס זה.

43. בע"א 5321/98 אינווסט אימפקט בע"מ נ' פקיד שומה תל-אביב 1, פ"ד נח(2) 241, 248-249 (2004) (להלן: "עניין אינווסט"), נדרש בימ"ש העליון לשאלת הגדרתו של המונח "מוניטין" ולנושאים אחרים הקשורים בו בתחום דיני המס. נקבע כי המוניטין מבטא את מכלול היתרונות שנצברו לעסק בשל תכונותיו, מיקומו, שמו הטוב, דימויו, איכות השירותים שהוא מציע ואיכות המוצרים שהוא מספק. העסק בעל המוניטין משמר את הרגלם של לקוחותיו לשוב ולפקוד אותו. מהגדרה זו של המוניטין, קרי שימור הרגלם של לקוחות לשוב ולפקוד את העסק, נובעת תכלית מכירתם של מוניטין – להביא לכך שאותם לקוחות ישובו ויפקדו את בית העסק גם לאחר שהבעלות בו החליפה ידיים.

44. בעניין אינווסט מנה בית המשפט העליון מספר סממנים המהווים אבני בוחן לקיומה של עסקה למכירת מוניטין, ובהם: העברת מרשם הלקוחות; אינטרס המיסוי הנוגד בין הרוכש למוכר (טרם תיקון 132 לפקודה), מכירתו של העסק כעסק-חי – במובן זה שהמוכר מושך ידיו מעיסוקו באופן מוחלט ובכך מוותר גם על קשריו עם לקוחותיו; וקיומה של תניית אי-תחרות המגבילה את המוכר מלנסות לשוב ולזכות בלקוחותיו. אין מדובר ברשימה סגורה ונדרשת בחינה של כל מקרה ומקרה על פי מכלול נסיבותיו כדי שניתן יהיה להגיע למסקנה הנסמכת על משקלם המצטבר של כל המאפיינים.

45. בע"א 7493/98 שרון נ' פקיד שומה - יחידה ארצית לשומה (פורסם בנבו) (15/12/03), להלן: "עניין שרון" נכתב שגרעין המוניטין מצוי בקיומה של סבירות כי הלקוחות ישובו, מסיבה זו או אחרת, למקום העסק, וזאת, בין היתר, בהסתמך על דברי פרופ' י' ויסמן שמסביר:

"במוניטין של עסק הכוונה לכוח המשיכה של עסק הגורם לבואם של לקוחות. הגורמים למוניטין עשויים להיות מגוונים,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

כגון כוח המשיכה של הסימן המסחרי של המוצר או השירות המוצע על ידי העסק; איכות המוצר או השירות; מחירי השירותים או המוצרים; יעילות העסק, מיקומו וכדומה" (ראו ל' ויסמן דיני קניין – חלק כללי (תשנ"ג) 360).

46. המוניטין מבטאים, אפוא, את מכלול היתרונות שנצברו לעסק בשל תכונותיו - מיקומו, שמו הטוב, דימויו, איכות השירותים שהוא מציע ואיכות המוצרים שהוא מספק. העסק בעל המוניטין משמר את הרגלם של לקוחותיו לשוב ולפקוד אותו. בכך תיארנו את תכונותיהם של המוניטין, ומכאן – לאפשרות העברתם בתמורה.

47. אין לקבל את עמדת המשיב, לפיה מוניטין הוא 'נכס' השייך תמיד לעסק עצמו, ולא לבעלי העסק. עמדה זו אינה הולמת את ההלכה הפסוקה. בעניין שרון נפסק כי ליחיד (בעל מניות/שכיר) יכול להיות מוניטין נפרד משל התאגיד; ובעת מכירת התאגיד תיתכנה סיטואציות בהן היחיד נפרד מהמוניטין שלו ומעבירו לידי הרוכש:

"שכיר בחברה יכול ליצור לעצמו שם-טוב בתחום עיסוקו. שם זה שרכש לעצמו יכול שיאפשר לו בעתיד לפתוח עסק עצמאי משל עצמו, בו יוכל להשתמש בתכונותיו, כדי להפיק מכך תועלת כלכלית. אכן, ככלל, כל עוד עובד השכיר במסגרת החברה, יוצרת יכולתו למשוך לקוחות ולשכנעם לשוב לעסק מוניטין לחברה עצמה, לה, ולא לו. על כך עשוי הוא לבוא על שכרו מאת החברה. אלא, שכאן הצליח שרון להוכיח כי עניינו אינו נופל בגדר הכלל. חרף העובדה שפעל במסגרת חברה עסקית, הצליח שרון להוכיח כי הלקוחות זיהו עצמם עמו ולא עם החברה שבמסגרתה פעל." (הסיפא של פסקה 19 לפסק הדין).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

48. כעולה מעניין שרון, בדרך כלל המוניטין שייך לעסק עצמו. אולם יש מקרים חריגים, כדוגמת המקרה דנן, בהם בעל העסק מהווה 'כוח המשיכה' כלפי לקוחות, שאז המוניטין (כולו או חלקו) עשוי להיות שייך לו באופן אישי.
49. ההכרעה במחלוקת שנפלה בין הצדדים תיגזר מהתשובה לשאלות שלהלן: האם למערער יש מוניטין אישי באופן שהוא מהווה כוח המשיכה ללקוחות. ככל שהתשובה לשאלה הראשונה היא חיובית, יש להשיב לשאלה האם במסגרת ההסכם שבין הצדדים נמכר גם המוניטין האישי. ככל שהתשובה גם לשאלה זו היא חיובית, יש להשיב לשאלה מהו השווי של אותו מוניטין. התשובות לשאלות הללו יכריעו אפוא במחלוקת שנפלה בין הצדדים, דהיינו האם במסגרת עסקת המיזוג מכר המערער את מניותיו בחברת אזימוט, ובנוסף לכך, גם מכר את המוניטין האישי שלו, ולפיכך חלק מהתמורה ששולמה לו נועדה לשפותו בגין מכר המוניטין האישי.

האם למערער מוניטין אישי

50. בהתאם לעניין שרון, הכלל הוא שהמוניטין שייך לתאגיד עצמו; והחריג לכלל הוא במקרים בהם הלקוחות מזהים עצמם עם היחיד בעליו של התאגיד, שאז המוניטין (כולו או חלקו) שייך ליחיד, במובחן מהעסק.
51. בענין דנן הגעתי למסקנה כי המקרה של המערער וחברת אזימוט מהווה את אחד מאותם מקרים חריגים: העדים היו תמימי דעים כי המערער היה 'הפנים' של אזימוט, הגורם שהיווה את 'כוח המשיכה' כלפי לקוחות; ובמידה רבה, הלקוחות ראו זהות, כמעט מוחלטת, בין אזימוט לבין המערער. כך למשל Col. H.S Shankar (להלן: "שוקר"), שכיהן במשך כ-15 שנים בתפקידים בכירים בחברות הודיות (BEL ו-Alpha) שהיו לקוחות מהותיים של אזימוט, ציין כי:

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

"I, and other senior persons in the defence industries market in India, regarded Azimuth as identical with Mr Reisman. In other words, from our viewpoint, Azimuth was Mr Shlomo Reisman and Mr Shlomo Reisman was Azimuth" (ס' 8 לתצהירו).

52. דברים דומים נאמרו ע"י אלון אשכול (להלן: "אשכול") שכהן בתפקידים בכירים בצה"ל והיה איש מפתח באישורי התקשרויות למוצרי תעשיות בטחוניות:

"...לכל אורך תקופת שירותי בצה"ל והיותי 'לקוח' של אזימוט – תמיד זיהיתי את אזימוט עם מר ריזמן; ומבחינתי אזימוט הייתה שלומי ריזמן" (ס' 6 לתצהירו).

ובחקירתו הנגדית:

"ש. במסגרת התצהיר אתה מתייחס להתקשרויות של הצבא בפרויקטים שונים. נכון שההתקשרויות היו עם חברת אזימוט?

ת: הפרויקטים היו מוצרים של אזימוט. מבחינתי, כמוביל המהלך הזה, אזימוט הייתה מבחינתי שלומי ריזמן. צריך לזכור, כמו שאמרתי, כשאת אומרת אלביט, אז יש לה את הזה. כשאת הולכת לחברה קטנה, בסוף האיש הוא שעומד בחברה הזו ומוכיח לך ומדבר איתך, הוא החברה. ככה זה התנהל (עמוד 164 לפרוטוקול מיום 24/5/16).

כלומר מר אשכול מעיד שמבחינתו חברת אזימוט הייתה שלומי ריזמן.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 רייזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. רייזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

53. אבי שוהם (להלן: "שוהם") שכיהן כסמנכ"ל השיווק באזימוט (ובשלב מאוחר יותר כמנהל הפעילות שמוזגה מתוך אזימוט לאלביט), הצהיר:

"כשהצטרפתי לחברת אזימוט, מיד היה לי ברור שמר שלומי רייזמן הוא הדמות הדומיננטית בחברה: המייסד; המוח החושב; הכוח המושך לקוחות ועוד... הרוב המכריע של הלקוחות הכיר את מר רייזמן וזיהה את מר רייזמן עם החברה. בפגישות עם לקוחות, גם באלו בהן מר רייזמן לא השתתף – כמעט תמיד שמו הועלה והוזכר על ידי הלקוח" (ס' 5-6 לתצהירו).

54. זו גם דעתם החד-משמעית של John Morcom (להלן: "מורקום"), מנכ"ל חברת הבת של אזימוט, אינסטרו (לפני ואחרי המיזוג), וזאב פלדמן (להלן: "פלדמן"), דירקטור באזימוט.
לפי מורקום:

"...to the best of my knowledge, a considerable part of the company's goodwill derives from Reisman's personal goodwill his understanding and knowledge of the market in which the company operates and his ability to attract customers to the company". (ס' 5 לתצהירו).

ולפי פלדמן:

"מהשנים הארוכות שכינתני כדירקטור בחברת אזימוט, אני יכול לומר בפה מלא כי מבחינת הלקוחות ושוק התעשיות הבטחוניות (בישראל ובעולם), הייתה זהות בין אזימוט לבין מר רייזמן; ...רייזמן היה הפנים של החברה מול הלקוחות, והשם

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

הטוב שנוצר לו לאורך השנים – היווה את כוח המשיכה
העיקרי כלפי הלקוחות השונים" (ס' 8 לתצהירו).

וכן:

"יש מקרים בודדים, שבהם יש זהות כל כך גדולה ומשמעות כל
כך גדולה של אדם מול החברה שלו, שבמקרה של אזימוט ומר
ריזמן, זה אחד המקרים הבולטים שקיימת זהות וקיימת
משמעות כל כך מכרעת לאיש מול החברה. אם ניתלה באילנות
גבוהים, כשמסתכלים מבחון, אז סטף ורטהיימר ויסקר, או
סטיב ג'ובס ואפל, זה סוג המקרים שמזכירים את המשמעות
של מר ריזמן בחברה הזו..." (עמ' 175 לפרוטוקול מיום
24/5/16).

55. בדומה למרבית המקרים בהם מונויטין מהווה נכס בידי יחיד, גם כאן, המונויטין
צמח והתפתח בידי המערער במשך עשרות שנות פעילות: הצטיינות בלימודים
בטכניון; שירות צבאי כמפקד בסיירת מטכ"ל; מבצע אנטבה; צל"ש צבאי
בקשר לפעילות הרכשת מטרות; מינוי לקצונה ללא קורס קצינים; ועוד (ס' 8-
14 לתצהיר המערער; עמ' 30-32).

56. המונויטין של המערער המשיך להתפתח גם במשך עשרות שנות פעילות
אזימוט, ועל אף שההתקשרות הרשמית של הלקוחות היתה מול החברה,
הלקוחות המשיכו לזהות את אזימוט עם המערער ושבנו וביצעו עסקים עם
החברה במידה רבה בשל שמו הטוב של המערער.

57. המונויטין של המערער קשור קשר בל-יינתק עם עסקי החברה, ואזימוט נהנתה
ממונויטין זה כבר מימיה הראשונים: כבר ב- 1985 (לפני התאגדות אזימוט)
עשה המערער שימוש בקשריו, לרבות פניות אישיות לאלופים דן שומרון;

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

אהוד ברק; ולתא"ל דורון רובין, כדי לקדם הפרויקט הראשון של החברה ש'נתקע' מסיבות לא ברורות (ס' 16-18 לתצהיר המערער, נספחים ד'-ז').

כפי שהסביר המערער:

"אני באופן אישי בזכות המוניטין שלי פניתי למקבלי ההחלטות במערכת הבטחון ואלה המכתבים שנמצאים פה...
...דורון רובין ודן שומרון שהיה באנטבה ואהוד ברק סגן הרמטכ"ל שגם הכיר אותי. זה מאוד לא שגרתי שפרויקט על מודול קטן בהיקף של מיליון דולר מגיע לדיון אצל סגן הרמטכ"ל... אבל מכיוון שהיה לי מוניטין... פניתי לאנשים האלה וניצלתי את המוניטין שלי וזה מה שהציל את העסקה"
(עמ' 47 לפרוטוקול מיום 22/5/16).

פרויקט נוסף ומהותי לאזימוט, שהיווה 'פריצת הדרך' העסקית של החברה, יצא לפועל במידה רבה בזכות העובדה שהחברה נהנתה ממוניטין המערער (ס' 7.1 לתצהיר אשכול, עדותו בעמ' 187; ס' 20-22 לתצהיר המערער, עמ' 38).

58. המוניטין האישי של המערער המשיך להוות גורם מכריע שהניע לקוחות לבצע עסקים עם אזימוט במשך כל תקופת פעילותה: כך למשל אשכול איש משרד הביטחון שעבד מול חברת אזימוט הסביר כיצד אישר ההתקשרות מול אזימוט שכן סמך באופן אישי על מר ריזמן (ס' 7.2 לתצהירו).

59. שוהם העיד על התרומה המכרעת שהיתה למוניטין האישי של המערער בהתקשרות בעסקאות קריטיות (ס' 8 לתצהירו). המכירות בשוק ההודי היוו

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

חלק קריטי מפעילות אזימוט (בשנת 2009 כ-30% ממחזור המכירות של החברה נבע מעסקאות עם חברת BELL), כשמוניטין המערער היווה גורם מכריע בהתקשרות אזימוט בעסקאות אלו. לדברי פלדמן:

"באחת העסקאות המשמעותיות ביותר של החברה בהודו, שם זה ממש בא לידי ביטוי מאד-מאד מוחשי... .. ההבדל בין שתהייה עסקה ללא תהייה עסקה, זה באמת הקשר האישי וההיכרות האישית והיחסים האישיים והמוניטין האישי שמישהו מביא מול הגורם בהודו..." (עמ' 208, ס' 12 לתצהירו).

60. .אך עולה גם מעדות שנקר, שמציין כי בכל הפרויקטים שבוצעו (ע"י ALPHA או BELL עם אזימוט), תמיד הקשר הראשוני היה מול המערער עצמו (ס' 10 לתצהירו); וכשנשאל האם בהסכמים מול אזימוט הייתה 'התנייה' לעניין הישארות המערער בחברה, ציין כי:

"...the basic mind and the person behind the agreement, was Mr. Reisman. Because of him we signed the agreement"

(עמ' 140, שו' 1).

61. .גם חברת אינסטרו עשתה שימוש במוניטין המערער; מורקום סיפק דוגמאות לעסקאות שיצאו לפועל או התחילו להבשיל בגלל מוניטין המערער והיכרות הלקוחות אותו (ראו דוג' בס' 11.1-11.3 לתצהיר מורקום):

"when we were trying to development new technologies, a key problem was to find costumers, and to get a proper contacts into those costumers, not just in Israel but in other parts of the world. And Reisman was very, was able to find us those contacts and equally, to

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

enable us to have meetings with the correct people..."

(עמ' 203).

62. מוניטין המערער והעובדה שאזימוט נהנתה ממוניטין זה באו לידי ביטוי גם בדיווחי החברה. כך לדוגמא בדו"ח דירקטוריון אזימוט ליום 31.12.09, נאמר -

"...ריזמן הינו בעל מוניטין, מצוי היטב בשוק הביטחוני בו פועלת החברה ותורם רבות לפיתוח עסקים ולקידום הקשרים העסקיים בין החברה לגורמים שונים בשוק, לקוחות, קבלנים ראשיים וקבלני משנה..." (נספח לא לתצהיר המערער, עמ' 10).

ובנוסף, גם ה-PPA של אלביט (Purchase Price Allocation - PPA) קרי הקצאת מחיר הרכישה) וחור"ד המומחה מלמדים כי חלק מערך החברה נבע ממוניטין המערער. מסמכים אלו נערכו ע"י גורם בלתי תלוי, שנבחר ע"י אלביט, על מנת להעריך הפריטים השונים המרכיבים את שווי אזימוט. בעבודה זו הושם דגש על חשיבותו לאזימוט והודגשו -

"קשריו הענפים בענף, הבאים לידי ביטוי, בין השאר, ביחסי עבודה ארוכי שנים מול הלקוחות והספקים השונים, המהווים מקור הכנסה עיקרי לחברה. כמו כן, למר ריזמן ידע וניסיון רב בתחום, כמו גם האמצעים לצאת לדרך עצמאית" (עמ' 31 ל-PPA).

63. כעולה מחור"ד המומחה ומה-PPA, שווי אזימוט היה כ-50 מיליון דולר; שווי ה'מוניטין' של אזימוט היה כ-16 מיליון דולר; ושווי מוניטין המערער נאמד ע"י המומחה ב-6.8 מיליון דולר בלבד. משמע, ברי כי גם לאזימוט היה מוניטין (שלא שייך למערער).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

64. המשיב דבק בעמדה לפיה "לא הוכח כי היה בידי המערער מוניטין אישי" (ס'
21 לתצהיר המפקחת מטעם המשיב, הגב' ונסה מונוביץ'; להלן: "המפקחת").
המפקחת מונה מספר טעמים לעמדתה:
"לא הוכח קיומו של מוניטין אישי של המערער במובחן ממוניטין של
החברה", ו-"אזימוט הייתה חברה ציבורית שהעסיקה עובדים ומנהלים
רבים, ולא 'חברה של אדם אחד'" (ס' 30-31 לתצהיר).

65. המפקחת התעלמה מהרקע הצבאי, העסקי וההנדסי של המערער, מהתפקידים
שביצע באזימוט, ומתרומתו המכרעת לעסקי החברה ולאופן בו לקוחות תפסו
אותה. כך המפקחת העידה כי העובדות אותן לקחה בחשבון לצורך בדיקה
האם היה בידי המערער מוניטין, הן משנת 1999 ואילך (ס' 7 ואילך לתצהירה).
זאת, על אף שהוצגו אין ספור אסמכתאות המעידות שהמערער היה בעל
מוניטין בתחום עוד בשנות ה-80 של המאה הקודמת, ואזימוט עשתה שימוש
במוניטין המערער כבר בתקופה זו.

66. מנשאלה המפקחת על הסיבה להתעלמות מעובדות אלו, על פני כ-7 עמודי
פרוטוקול (עמ' 328-336), התחמקה מלתת הסבר מניח את הדעת לכך, ולבסוף
נאלץ בית המשפט להתערב בחקירה הנגדית ובשלב זה נאותה המפקחת
לענות:

"כב' השופט: זה לא שונה, זה בסדר. אבל השאלה שלה למה
לא התחלת את סיפור המעשה ב-87', כי המעורבות שלו
התחילה בתחום ב-87', אז למה כשאת כותבת רקע, את
אומרת: הוא בן אדם זה והוא היה בצנחנים והוא היה
בסיירת מנכ"ל והוא היה בזה, והוא היה בזה והוא היה בזה
ואח"כ עשה מה שהוא עשה ובשנת 87' התחיל את פעילותו
בתחום ה-GPS, בסדר?

ת: אני רשמתי,

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

כב' השופט: זה הסיפור האמיתי. ואת משום מה וזאת השאלה, התחלת את הסיפור משנת '99, זה הכל, ולא משנת '87 והחסרת פרק גדול מאוד בעיסוק שלו, שיכול להיות שהוא רלוונטי ויכול להיות שלא, זה אני לא יודע, זאת השאלה.

ת: עוד פעם, אני חוזרת, אני לא מבינה את השאלה בגלל שאני גם לא רשמתי שהוא למד באיזשהו בית ספר ו,

כב' השופט: זה נכון, זה לא רלוונטי,

ת: אז רשמתי מה שרלוונטי.

כב' השופט: זה לא רלוונטי איפה הוא היה בתיכון, זה לא רלוונטי מה הוא עשה בצבא, או אולי זה כן רלוונטי, אני לא יודע כרגע להגיד לך. אבל תחילת הפעילות שלו בתחום בשנת '87 אולי זה כן רלוונטי לרקע, שזה לא התחיל ב-99, אנחנו מדברים פה על מוניטין, מדברים פה על מוניטין אישי, אז יכול להיות שיש רלוונטיות לזה שהוא התחיל כבר ב-87".
(ע' 324-5 לפרוטוקול מיום 15/9/16).

67. יתר על כן, במסגרת תצהירה, בו מפורטות העובדות שהובילו את המפקחת לקביעה לפיה "לא הוכח כי היה בידי המערער מוניטין אישי" ציינה המפקחת כי "המערער שימש כיו"ר דירקטוריון באזימוט" (ס' 9 לתצהירה). המפקחת התעלמה מהעובדה שבמשך 17 שנים (בין 1986-2003) כיהן המערער גם כמנכ"ל; וכי הסיבה שחדל לכהן כמנכ"ל היא אך ורק בשל דרישות רגולטריות של רשות ני"ע, וזאת על אף שעובדות אלו היו ידועות לה ובלשונה:

"עו"ד לב גולדשטיין: תוכלי לאשר לי בבקשה שידוע לך כי עד לשנת 2003 המערער שימש גם כמנכ"ל החברה?

ת: (מעיינת) שוב? הוא שימש כיו"ר הדירקטוריון ועד 2003 הוא שימש גם כמנכ"ל?

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

- ש: אני שואלת אם ידוע לך?
ת: ממה שזכור לי.
ש: זכור לך שכן?
ת: שהוא שימש גם כמנכ"ל.
ש: עד לשנת 2003.
ת: לא זוכרת בדיוק עד מתי.
ש: את לא יודעת? בדקת את זה?
ת: בדקתי, כן.
ש: את מתייחסת רק לכך שהוא משמש כיו"ר דירקטוריון.
אני שואלת אותך אם ידוע לך שבין השנים '86 עד 2003
הוא שימש גם כמנכ"ל החברה?
ת: אני זוכרת שהוא שימש כמנכ"ל, אני זוכרת גם שראיתי
איזשהו מסמך שהוא הפסיק לשמש כמנכ"ל בגלל
איזשהו משהו של הרשות לניירות ערך. אני לא זוכרת
את התאריכים פשוט". (עמוד 326-7 פרוטוקול מיום
15/9/16).

68. ואם לא די בכך, המפקחת הצהירה כי "עיקר המכריע של התצהירים והנספחים
לא הוצגו בפני במסגרת דיוני השומות"; אולם לא זו בלבד שדברים אלו אינם
עולים בקנה אחד עם עדות המערער (ס' 80 לתצהירו, עמ' 51); אלא גם
שבחקירתה הנגדית הודתה המפקחת שהרוב המכריע של האסמכתאות הוצג
בפניה ולא הצליחה להיזכר במסמך אחד שלכאורה לא הוצג בפניה טרם
הוצאת הצו (עמ' 319-327).

69. מסתבר שבמסגרת דיוני השומה המפקחת ביקרה בביתו של המערער שבו
הייתה כתובתה הרשומה של החברה. בביקור הציג המערער בפניה קלסר מלא

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

של מכתבים שיש בהם כדי לבסס את הטענה בדבר המוניטין האישי שלו.
המפקחת לא ביקשה את החומר (שצורף לימים לתצהיר המערער). ובלשונה:

"ש. בסדר. תוכלי לאשר לי בבקשה, כי במהלך הביקור הציג
המערער בפנייך קלסר ובו עשרות מסמכים, מסמכים
שלטענתו הצביעו על המוניטין שלו?

ת: היה איזשהו קלסר עם כל מיני מסמכים ותעודות
הוקרה ומכתבים שהוא הראה לי.

ש: תוכלי לאשר לי בבקשה שלא לקחת את המסמכים
שהוצגו לך באותו ביקור ע"י המערער?

ת: אני לא נוהגת לקחת מסמכים מבית העסק וזה גם לא
בסמכותי, עיינתי במסמכים.

ש: זה לא בסמכותך אמרת? מה ז"א?

ת: לקחת לו את הקלסר". (עמ' 8-307).

בית המשפט העליון קבע, שהמדיניות המנחה היא, שעל פקיד השומה להפעיל את
שיקול דעתו בתבונה ובנפש חפצה וללא שרירות לב, ראו למשל ע"א 734/89 פיקנטי
נגד פקיד שומה פ"ד מו' (5) סעיף 32 לפסק הדין:

המחוקק העניק לנציב ולפקידי השומה סמכות רחבה; בתי המשפט
נתנו למנגנון השומה גיבוי כמעט לא מסויג בעשותו שימוש
בסמכותו כדין. אולם, לדעתי, דווקא משום כך גדל הנטל וגוברת
האחריות המוטלים על שכמם של פקידי השומה בחתירה לגביית
מס אמת. אם ישכילו להפעיל שיקול דעתם בתבונה ובמקצועיות
ראויה; אם תקיפות הדרישה למסירת מידע אמין ומאומת בפנקסים
נאותים תהיה מהולה בפתחות לשמוע ולהבין, בנכונות להתחשב
בנישום ובמצוקותיו האמיתיות; אם יצליחו ליצור תחושה של אמון
הדדי ורצון טוב - כי אז תחושת הוגנות עשייתם תקדם אמינות
בדיווח ואמת בתשלום המס.

ובהמשך

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

"...ככל שמדובר בפקיד השומה - ייאמר לו שאמנם הוענקה לו סמכות רחבה כדי שיוכל למלא את תפקידו כראוי, אולם חלילה לו לנהוג בנוקשות רבה מדיי ובוודאי לא בשרירות לב. עליו להפעיל את שיקול דעתו בתבונה, לא לאטום אוזניו מכל הסבר ראוי שמציג לפניו הנישום ולא לעצום עיניו מפני מסמכים המובאים לתשומת לבו.

אמנם בעניין פיקנטי הדבר נכתב לעניין שומה לפי מיטב השפיטה אך הדברים נכונים מקל וחומר גם לענייננו.

עולה מהמקובץ שהמשיב בחן העובדות באופן סלקטיבי, המפקחת התעלמה מתקופה ארוכה בת כ- 17 שנים שבה היה המערער מנכ"ל, ולא הביאה בחשבון מסמכים רבים שיש בהם להצביע על המוניטין האישי של המערער. קשה להשתחרר מהתחושה שהמפקחת זרקה את החץ, והחליטה שאין למערער מוניטין, ואחר כך שירטטה את המטרה. המפקחת התעלמה באופן בוטה מעובדות, ממסמכים רבים שהוצגו וכן התעלמה מתקופה ארוכה שבה היה המערער מנכ"ל החברה. תפקידה של המפקחת שדנה בשומה אינו לגבות מס בכל מחיר, אלא לשמוע את הנישום בפתיחות ובנפש חפצה והכל על מנת לגבות מס אמת. עם כל הצער שבדבר, במקרה דנן, אין לי אלא לקבוע שהמפקחת לא עשתה מלאכתה נאמנה.

70. בניגוד לגישת המשיב, כל הלקוחות ובעלי התפקידים שהעידו בהליך זה ציינו כי מבחינתם היתה זהות כמעט מוחלטת בין המערער לבין אזימוט, וכי שמו הטוב והמוניטין של המערער הוא שהביא לקוחות להתקשר בעסקים עם החברה. המשיב התעלם מההלכה לפיה ליחיד (שכיר/בעל מניות) יכול להיות מוניטין נפרד משל התאגיד, מקום בו הלקוחות מזהים עצמם עם היחיד ולא עם התאגיד עצמו. גם גישת המשיב לפיה מאחר ובחברה ציבורית עסקינן, חברה שהעסיקה עובדים רבים, אין זה אפשרי שחלק משווי החברה נובע ממוניטין המערער – עמדה זו היא בניגוד להלכה הפסוקה ובניגוד לראיות

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

שהוצגו. מאחר ושמו הטוב של המערער הוא "כוח המשיכה" כלפי לקוחות והוא הגורם ל"לקוחות ישנים לשוב לעסק הישן", המשמעות היא שגם למערער יש מוניטין וחלק משווי החברה מקורו במוניטין זה. פלדמן ביקש 'להיתלות באילנות גבוהים' וציין חברות כאפל או ישקר שאין חולק שנהנות ממוניטין מייסדיהן; הדברים נכונים קל וחומר בחברת אזימוט, הפועלת בחוג הסגור של התעשיות הבטחוניות, שעה שהמערער היה הדמות הדומיננטית ופני החברה מול הלקוחות במשך למעלה משני עשורים. וכדברי שוהם:

"...לחברה היו מספר לקוחות יחסית מצומצם, לא מדובר בשוק שהוא של מאות לקוחות, זה עשרות לקוחות... ... ובד"כ העסקאות הן היו עסקאות חוזרות, המשכיות..." (עמ' 281);

אייל הירדני (מי שניהל את המו"מ עם אלביט מטעם המערערים), להלן: "הירדני", ציין בהקשר זה -

"בנקודה הזאת, שזו חברה שנוסדה על ידי בן אדם שעשרים או שלושים שנה, אני לא יודע כמה שנים גידל אותה, היה לו גם את הרקע הבטחוני שלו, הקשר האישי עם הלקוחות, במקרה הזה, יש משקל גבוה. אני לא אמרתי לך שיש אפס משקל למוניטין של החברה, גם בכל זאת שגם לשם החברה, אזימוט, יש לו גם איזשהו משקל. אבל בהחלט הקשר האישי גם כבעל שליטה, גם כמייסד, גם כמנכ"ל הרבה שנים, גם כיושב ראש, הוא מאד קשור לבן אדם עצמו, בניגוד לחברות גדולות" (עמ' 184).

גם אשכול הבהיר כי מבחינת צה"ל אזימוט נחשבה ל'חברה קטנה' שזוהתה באופן מוחלט עם המערער, שבזכותו בוצעו רבות מהעסקאות של אזימוט מול משה"ב (עמ' 187-190).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

ולפי שנקר –

"That is because he, in my opinion, almost single handely built the company... leadership, and great proffesional integrity"

(עמ' 137, שו' 8)

מן המקובץ עולה כי על אף שאזימוט היתה חברה ציבורית שהעסיקה עובדים רבים, מבחינת הלקוחות, דובר ב'חברה קטנה' שאחד הגורמים המרכזיים שמשך לקוחות להתקשר עימה בעסקאות – היה המוניטין האישי של המערער.

71. גם טענת המשיב לפיה אין המערער שונה מ"כל מנכ"ל מוצלח אחר", עומדת בניגוד לעדויות והראיות. בשונה מכל "מנכ"ל מוצלח אחר", המערער היה מייסד החברה וזוהה עימה באופן מוחלט למעלה משני עשורים; המערער הקים את כל המנגנון העסקי של החברה; היה אחראי על יצירת ההתקשרויות הראשונות של החברה עם לקוחות שאפשרו את המשך קיומה; ובמשך 25 שנות קיומה, שמו הטוב היה אחד הגורמים העיקריים לבחירתם של לקוחות לבצע עסקים עם אזימוט.

כפי שציין מורקום:

"to the best of my understandings, this was a relatively exceptional involvement of a CEO of a parent company in the operations of a subsidiary, especially when we are discussing the lengthy period during which Reisman held office as chairman of the Board of Directors "

(סעיף 10 לתצהירו).

ולפי שוהם:

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

"שלומי גם כשהוא לא היה מנכ"ל החברה, גם כשהוא היה יו"ר,
הוא היה מאוד, מאוד מעורב בקשרים עם הלקוחות ובאופן שבו
הדברים התנהלו" (עמ' 283).

72. ובהמשך הסביר שוהם כי בצמתים קריטיים, כאשר החברה ניסתה להתקשר
עם לקוח חשוב, לא ביקש מבעלי תפקידים אחרים להתלוות אליו, אלא ביקש
זאת מהמערער, שלכאורה כבר לא היה לו 'תפקיד פעיל' בחברה (עמ' 284).

73. כאמור, לתצהיר המערער צורפו דוגמאות רבות של תכתובות מול לקוחות,
פרוטוקולים ועוד, מכולם עולה מעורבות יוצאת דופן של המערער בהליכי
'משיכת לקוחות לביזנס'.

וכדברי פלדמן-

"בכל תאגיד, למנכ"ל התאגיד ולעתים גם ליו"ר הדירקטוריון –
יש משמעות וחשיבות עסקית עבור התאגיד והצלחתו. אולם
הסיטואציה של ריזמן ואזימוט הייתה שונה: שכן אי אפשר
לתאר את חברת אזימוט ללא ריזמן, ואי אפשר להפריז
בחשיבות של ריזמן עבור הצלחתה וערכה של אזימוט" (ס' 9
לתצהיר).

ולפי הירדני:

"המקרה שלנו... היא חברה שנוסדה על ידי שלומי בעצמו,
הוא בנה אותה מהתחלה ועד הסוף... אבל בחברות שהן
יותר קטנות, או חברות שנבנו על ידי אדם אחד, הרבה מאד
מהקשרים ומהמכירות של החברה מתבססות על קשר אישי
של הבן-אדם עם הלקוחות..." (עמ' 147).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

74. המשיב לא הצליח לסתור עדויות אלו, מהן עולה שהמערער לא היה "עוד מנכ"ל מוצלח"; אלא, אזימוט הייתה 'מפעל החיים' של המערער, שמצדו היה הפנים של אזימוט מול לקוחות במשך עשרות שנים.

75. טענתו של המשיב ביחס להיעדר הוכחת קיום נכס מוניטין בידי המערער, הינה שכביכול "מדובר בתכונות אישיות... כאלה שלא ניתן להעבירן לאחר". המשיב אינו מבחין בין 'תכונות אישיות' (המאפשרות היווצרות ה'מוניטין' בידי יחיד); לבין המוניטין עצמו, שהוא היכולת להניב פירות, קרי להפיק הנאה כלכלית, כתוצאה מאותן תכונות. ראו בעניין שרון:

"...קושי במכירת המוניטין עלול להיווצר מקום שבו הגורם המרכזי שהשפיע על החלטתם של הלקוחות לשוב למקום העסק היה תכונותיו האישיות של בעל העסק. השאלה המתעוררת באותם מקרים היא אם ניתן להעביר, או למכור, לפלוני (אדם או עסק) את אותו מוניטין שאינו גלום בעסק כי אם בתכונותיו האישיות של בעל העסק. סבורני כי ראוי להשיב לשאלה זו בחיוב... היחס האישי שמעניק בעל העסק קשור לתכונותיו האישיות, וממילא הן אינן ניתנות להעברה. הן ילכו עם בעל העסק באשר ילך ויעמדו לו בעתיד... ואולם מכך אין בהכרח כדי לגזור את המסקנה האחרת, שאותה מבקשות לגזור בענייננו רשויות המס, כאילו אין בעל העסק יכול למכור את תיקי לקוחותיו כמוניטין משום שהם מגלמים את הקשר האישי שלו עם הלקוחות. אמת הדבר, מוניטין זה עשוי להיות פרי תכונותיו האישיות של בעל העסק, אך בד בבד גם מוניטין שניתן להעברה ולמכרה... שלילת אפשרות ההעברה של המוניטין האישי מערבת בין מקורו של המוניטין לבין פריו" (שם, פסקה 5-6).

76. וכך הוא גם בענייננו: המוניטין שנמכר ע"י המערער אינו 'התכונות האישיות' שלו. אלא, תכונות אלו של המערער, עברו ונסיונו המקצועי/צבאי, הם אלו

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

שאיפשרו את 'צמיחת' המוניטין, והמוניטין הוא היכולת להפיק פירות ולבצע עסקים כתוצאה מאותן תכונות. מוניטין זה בא לידי ביטוי בין היתר בכך שבזכות שמו הטוב של המערער, גדל בצורה משמעותית ערכה של אזימוט כעסק חי; בכך שאזימוט הפכה לשם מוכר בקרב לקוחות בתחום, אשר זיהו את אזימוט עם המערער והתקשרו עמה בעסקים במידה רבה בזכות המערער; בכך שאילו המערער היה עוזב את אזימוט, היה יכול להמשיך לבצע עסקים עם אותם לקוחות ועוד (ראה לעניין זה גם הסבר המערער, עמ' 306). מדובר בנכס שהמערער יכול היה להמשיך להפיק ממנו פירות, אלמלא היה מועבר לאלביט.

77. כפי שהוסבר בעניין שרון, מי שרוכש את תיקי הלקוחות, רוכש לעצמו את הזכות להציג עצמו בפני הלקוחות; הוא רוכש את ההזדמנות לזכות בנאמנותם. לעיתים הוא רוכש גם את הזכות להציג עצמו כ"יורשו" וממשיכו של בעל העסק המוכר; העברת תיקי הלקוחות עשויה גם להעיד על כך שהמוכר סומך את ידיו על הרוכש, שימשיך לנהל את העסק כראוי, ובאופן שהלקוחות לא יפגעו. יתרונות אלה כולם, אף שהם פרי יחסו האישי של המוכר ללקוחותיו, הם בבחינת מוניטין שווי כסף המועברים לרוכש תיקי הלקוחות. כפי שנפסק בעניין שרון – מוניטין זה הוא נכס עובר לסוחר.

78. בסעיף 100 לסיכומיו טוען המשיב שמדובר ב'מוניטין אישי שאינו ניתן להעברה'. המשיב טען כי בעצם רכישת מניות אזימוט, רכשה אלביט גם את היכולת לפנות ללקוחות הקיימים, ולכן לא היה צורך לרכוש מוניטין מהמערער. טענה זו אינה עולה בקנה אחד עם הראיות, לפיהן אלמלא ההוראות המפורשות בהסכם המיזוג, המערער היה רשאי לעשות שימוש במוניטין שלו ולהקים עסק חדש/להצטרף לעסק קיים; וכן עם שלל העדויות שנשמעו מפי לקוחות וגורמים באזימוט/אלביט, מהן עולה כי חלק ניכר מלקוחות אזימוט, אכן היה בוחר לבצע עסקים עם המערער, אילו לאחזר מועד המיזוג היה מקים עסק חדש בתחום הרכשת מטרות.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

79. בניגוד לטענות המשיב, המערער אינו טוען שמכר תכונותיו האישיות, או כי אלו ניתנות למכירה. אלא, טענתו היא כי תכונותיו האישיות, יחד עם עברו והרקע המקצועי, הם אלו שיצרו את המוניטין שלו, וגרמו לכך שהוא היה 'כוח המשיכה' כלפי לקוחות, עובדים וספקים; וכי בעצם חתימתו על ההתחייבויות מול אלביט, ויתר המערער לא על תכונותיו האישיות (קרי על הגורמים ליצירת המוניטין), אלא על היכולת להמשיך להפיק הנאה כלכלית בעתיד ממוניטין זה. הוויתור בא לידי ביטוי בחתימתו על ההתחייבויות כלפי אלביט (להעביר מוניטין, לא להתחרות, לסייע בהעברת לקוחות וספקים ולהעביר כל זכויות בקשר לקניין רוחני ותיקי לקוחות); והן במעשיו בפועל, עת במשך תקופה ארוכה שלאחר הסכם המיזוג, סייע בהעברה חלקה של העסק, בהרגלת לקוחות להמשך התקשרות עם אלביט; ובניגוד לטענות המשיב, פעולות אלו בוצעו הן בתקופת ההודעה המוקדמת, קרי עד דצמבר 2011, והן שנים ארוכות לאחר מכן (ס' 68-70 לתצהיר המערער, נספחים לג-מב, מד, המוכיחים שהמערער היה כתובת ראשונה ללקוחות המעוניינים לרכוש מוצרים אף אחרי שהפסיק להיות 'בעל בית' ואינו נושא בכל תפקיד פורמאלי). ודוק, לא רק שהמערער לא עסק בתחום הרכשת מטרות, אלא הוא גם 'שידל' אקטיבית כל מי שפנה אליו להתקשר עם אלביט. במצב דברים זה, בו גורם אחר (אלביט) עושה שימוש במוניטין המערער במשך תקופה כה ארוכה, הגם שתכונותיו האישיות נותרו בידיו (שכן אלו אינן ניתנות להעברה, ועל כך אין חולק), היכולת להפיק מהן פירות (=מוניטין)- הועברה ואינה קיימת עוד בידיו.

התוצאה מכל האמור לעיל שלמערער מוניטין אישי בר העברה.

האם המוניטין האישי של המערער הועבר לאלביט כחלק מעסקת המיזוג

80. הסממנים העיקרים המלמדים על מכירת נכס מוניטין והעברתו אל החברה הרוכשת, הם תניית אי-תחרות; העברת חוג לקוחות; פעולות המוכר להעברה חלקה של העסק; מכירת העסק כ'עסק-חי'; כוונת הצדדים לעסקה; אופן הצגת העסקה בהסכם; אופן הדיווח לרשויות המס ולרשויות אחרות; העברת

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

סיכונים/סיכויים הכרוכים במוניטין; ועוד. יישום סממנים אלו בעניינו, מוביל למסקנה ברורה שכתוצאה מהסכם המיזוג העביר המערער לאלביט גם את המוניטין שלו.

נוסח הסכם המיזוג

81. מתצהיר המפקחת עולה, שעמדת המשיב היא ש"לא הוכח" כי מוניטין המערער נמכר. עמדה זו מתבססת על טענתה לפיה בכל מסמכי העסקה "אין כל אזכור לסוגיית המוניטין" (ס' 22 לתצהירה). משנתבקשה המפקחת להצביע על מסמך אחד מבין 'מסמכי העסקה' בו אין אזכור ל'סוגיית המוניטין', התחמקה מלהשיב ולא הצליחה לאתר מסמך כאמור (עמ' 364-368):

ש: שתצביעי לי על מסמך אחד כלשהו ממסמכי העסקה שלא מוזכרת בו סוגיית המוניטין.

.....

ת: אז אני אסביר ואני אענה. סוגיית המוניטין לא עלתה במסמכי הרכישה, במסמכי המכירה. אפילו במשא ומתן אף אחד לא דיבר על מכירת מוניטין, זה לא היה על שולחן. העדים העידו על כך, העדים שנכחו במשא ומתן העידו על כך שלא היה שום משא ומתן לגבי המוניטין, מכירת המוניטין, המחיר של המוניטין, זה בכלל לא היה על השולחן. סוגיית המוניטין לא עלתה מהמסמכים, לא נמכר מוניטין. זה שרשום את המילה - מוניטין, גם רשום - אי תחרות. אבל אף אחד לא טען, לא טענתם שהיתה תמורה בגין אי תחרות, כי אנחנו כולנו יודעים שאם היתה תמורה בגין אי תחרות, הייתי מסווגת את כל זה כהכנסה פירותית, כי אנחנו מכירים את הפסיקה ואנחנו מכירים את הפרשנות. אם לא היתה תמורה בגין אי תחרות, למה יש תמורה בגין מוניטין? ז"א רשום גם את זה וגם את זה. אז אני חושבת שלא היתה תמורה בגין מוניטין ולא היתה תמורה בגין אי תחרות, מדובר בעיסקת מכירת מניות, אני דבקה אחרי האמת שלי.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

82. מצד אחד הצהיר המפקחת שאין כל אזכור לסוגיית המוניטין אך לא יכולה הייתה להצביע ולו על מסמך אחד שבו לא נכתב המילה מוניטין. המפקחת הסבירה שהעובדה שהמילה מוניטין מופיעה בבהסכם אינה מלמדת על כך שנמכר מוניטין. כלומר יש איזכור לסוגיית המוניטין אך לדידה של המפקחת לא נמכר מוניטין ולכן אין כל משמעות לאיזכור המילה בהסכם. קשה לקבל עמדה זו אשר לא מנסה אפילו להתמודד עם הכתוב בהסכם.

83. במרבית המסמכים הקשורים להסכם המיזוג- ההסכם עצמו; הנספחים להסכם; דיווחי החברה לרשות ני"ע ולבורסה; הדיווחים שהוגשו לרשות המיסים – בכולם נכתב, בזמן אמת, כי תנאי מהותי בעסקה הוא התחייבות המערער להעביר לאלביט את המוניטין שלו בתחומי הפעילות של איזמוט. ההתעלמות של המפקחת מדברים אלה תמוה אם לא למעלה מזה.

84. למרות שמדובר בהסכם שנערך בין שלושה תאגידים (ע' 1 להסכם, נספח לב' לתצהיר המערער), בעמ' החתימות (ע' 41 להסכם), מופיע גם המערער באופן אישי "לצורך סעיפים 8.5, 10, 12, 13 ו- 14".

חתימת המערער נדרשה בשל סיבה עיקרית, המופיעה בס' 10 להסכם, הנושא הכותרת "**התחייבויות ד'**" (ריזמן). ס' 10.2 כולל התחייבות המערער לא להתחרות במערכות להרכשת מטרות בהן תעסוק אלביט, למשך 4 שנים. וס' 10.3 קובע בצורה חד משמעית:

"המוניטין האישי שלו בתחומי עיסוקה של החברה הקולטת, יועמד, בכפוף להשלמת המיזוג, לרשות החברה הקולטת ואם וככל שקיימות לו זכויות כלשהן בקניינה הרוחני של החברה הקולטת, על כל סוגיו, ..."

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

85. התחייבות דומה להעברת מוניטין מופיעה גם בנספח 10 להסכם (מע/2 בסעיף 1.3). גם ס' 12.6 להסכם (שגם עליו המערער חתום), בו מתחייב המערער לסייע לאלביט במקרים בהם אכימוט חתומה על הסכמים המקנים ללקוחות זכות לבטל את ההתקשרות במקרה של שינוי שליטה, מעיד על מחויבות המערער בעניין העברת המוניטין לאלביט.

86. לטענת המשיב, למרות דברים ברורים אלו, ס' 10.3 אינו מהווה התחייבות למכר מוניטין; ראשית, לטענת המפקחת, הסעיף אינו מאזכר "מכירת מוניטין" אלא "העמדת המוניטין האישי של המערער לרשות הרוכשת" (ס' 35 לתצהירה, עמ' 364); שנית, טוענת המפקחת שהתחייבות המערער כפופה ל"מגבלה זמנית" (עמ' 360, שורה 10 ואילך) ולכן אין כאן 'מכירת' מוניטין; ושלישית, במסגרת ההסכם לא בוצע 'כימות' לשווי מוניטין המערער ולא בוצעה הפרדת הסכום המשולם בעבור מניות המערער והסכום המשולם בעבור המוניטין.

87. באשר לטענה כי הסעיף אינו מאזכר "מכירת מוניטין" - המינוח "**העמדת המוניטין האישי לרשות**" אלביט, לא יכול להתפרש אלא כמכירת המוניטין. לא זו בלבד שהדברים עולים בבירור מכוונת הצדדים לעסקה ומהפעולות שבוצעו ע"י המערער, אלא שזהו גם הנוסח המקובל בהסכמים למכר מוניטין. ראו למשל סעיף 18 בעניין שרון:

"כתשע שנים מאוחר יותר, בתאריך 1.1.1998, חתמו בני-הזוג על הסכם עם חברת קרדן השקעות בע"מ (להלן: חברת קרדן), לפיו מכרו לה את מניותיהם בחברה המרכזית, תמורת סכום כולל של 633,000 ש"ח. במקביל לעסקת המניות, ביצעו הצדדים, במסגרת אותו הסכם, עסקה נוספת, ולפיה העמידו בני-הזוג לרשות חברת קרדן את "כל המוניטין שלהם ובכלל זה הידע המקצועי, השם והקשרים". התמורה בגין המוניטין הועמדה על סכום כולל של 675,000 ש"ח - מתוכם יועדו

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

425,000 ש"ח לשרון עבור המוניטין שלו ו-250,000 ש"ח
לרעייתו בגין המוניטין שלה."

דהיינו מניות "מוכרים" ומוניטין "מעמידים לרשות" הינו המינוח המקובל.

88. באשר לטענת המשיב לפיה העברת המוניטין 'מוגבלת בזמן' - כאשר נשאלה המפקחת על סמך מה מבוססת טענה זו, פעם נוספת התחמקה, עד שלבסוף הסבירה כי המילים "בכפוף להשלמת המיזוג", בס' 10.3, מלמדות כביכול שמדובר ב"העברה זמנית" של מוניטין ולא במכירתו (עמ' 358 לפרוטוקול מיום 15/9/14). כדבריה:

"אני ב-10.2 רשום שהוא מתחייב לא להתחרות במערכות ובתחומים האלה בהם תעסוק החברה הקולטת במשך 4 שנים. סעיף 10.3: "הוא יעמיד את המוניטין בכפוף להשלמת המיזוג". הם בכל העדויות העידו כי תחרות זה מוניטין, מוניטין זה אי תחרות, זה אותו דבר, זה אותו רכיב, זה בתוך זה, ולכן יש פה הגבלה שהיא ל-4 שנים, ו-10.3 אם כבר מדברים, להבנתי ההגבלה היא אפילו יותר צרה בכפוף להשלמת ה..",

89. המפקחת הבינה כי המוניטין הועבר באופן זמני שכן נכתב שהוא מועבר בכפוף להשלמת המיזוג. תמים דעים אני עם טענת המערערים לפיה הביטוי "בכפוף להשלמת המיזוג" משמעו שהמוניטין יועבר לאלביט בתנאי שהמיזוג ייצא לפועל; וכמובן שלא ניתן לפרשו כמלמד שהעברת המוניטין היא 'זמנית'. כן יצוין כי גם לפי עדות המערער העברת המוניטין לאלביט היתה סופית ומוחלטת- "ירידה שלו מן המגרש" (עמ' 66); ומאחר והעביר המוניטין אינו יכול עוד לפעול בתחום עיסוקיה של אזימוט (עמ' 97).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

90. באשר לטענת המשיב שבמסגרת ההסכם לא בוצע 'כימות' לשווי מוניטין המערער ולא בוצעה הפרדת הסכום המשולם בעבור מניות המערער והסכום המשולם בעבור המוניטין - אין בכך בכדי להוות ראיה שלא בוצע מכר מוניטין, שכן בהסכם נקבע מפורשות שהמוניטין מועבר לאלביט; אלא, לכל היותר, מדובר בפתח למחלוקת בעניין שווי נכס המוניטין שנמכר.

טענת המערערים היא שהסיבה בגינה במסגרת ההסכם לא נקבע 'תג-מחיר' למוניטין המערער הינה כי מבחינה מסחרית, כל עוד היה ברור בהסכם שהמערער מעביר לאלביט את כל זכויותיו הקשורות באזימוט, אז אין רלוונטיות להפרדה בין התמורה המיוחסת למניות לזו המיוחסת למוניטין. כפי שהסביר המערער (עמ' 73-74, עמ' 80), כשם שבהסכם לא נקבע 'תג-מחיר' למוניטין, כך גם לא נקבע 'תג-מחיר' לרכיבים האחרים המרכיבים את ערך אזימוט (כפי שגם פורטו ע"י אלביט ב-PPA), שכן כל תמחור ספציפי היה מעכב החתימה על ההסכם ולא מעשי. גם הירדני העיד כי במסגרת המו"מ לא בוצע 'יחוס' שווי לכל אחת מההתחייבויות המערער (מכר מניות והעברת מוניטין) (עמ' 163), על אף שהיה ברור לצדדים כי תנאי מהותי בעסקה הוא מחויבות המערער:

"שהלקוחות יעברו, המחויבות הייתה שהעובדים יעברו, המחויבות הייתה שהקשר עם הספקים יעבור, המחויבות הייתה שהחברה תיטמע בצורה נכונה לתוך אלביט. זה המשמעות. המונח האמורפי הזה שקיים, הוא מוגדר כמה שאנחנו קוראים 'מוניטין'" (עמ' 158).

משמע, על אף שלא בוצע 'יחוס' לכל אחד מהרכיבים, נראה שהתמורה שהתקבלה בידי המערער משקפת הן את מכירת מניותיו והן את מכירת המוניטין שלו.

כוונת הצדדים לעסקה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

91. רובו המכריע של המו"מ טרם ההסכם נערך בין המערער והירדני נציגו, לבין אלביט, ללא מעורבות גורם אחר באזימוט (ראו דברי הירדני בעדותו), שכן הסוגיה שעמדה על הפרק היא מכירת זכויות המערער. רק מאוחר יותר דרשה אלביט להפוך לבעלת מניות יחידה באזימוט. אולם לכל אורך הדרך, נקודת המוצא הייתה שהמוניטין של המערער יעבור לאלביט כחלק ממכירת אזימוט (ס' 52 לתצהיר המערער). ולפי הירדני:

"ההבנה של כולם הייתה, שיש commitment אישי של שלומי, שהעסקה תצליח גם מנקודת המבט של אלביט. זה לא 'שגר ושכח', דהיינו – בוא, מכרתי את החברה ועכשיו שהחברה תלך ומה שיהיה יהיה, אלא שהעסק הזה יעבור ושגם יהיה כדאי לאלביט. וכשהעסק הזה יעבור צריך לוודא שהעובדים עוברים... שהלקוחות עוברים..." (עמ' 157; עמ' 171).

במסגרת המו"מ, התמורה שהתבקשה ע"י המערער עמדה על סך של כ-115 מיליון ₪. כפי שהסביר הירדני, הסכום התבסס על תחזית עסקית עתידית להכנסות אזימוט, תחזית -

ש"התבססה על ההנחה שהמוניטין של מר ריזמן נותר בחברת אזימוט גם לאחר מכירת חלקו בחברה, ובתוך כך, כל הקשרים העסקיים וקשריו של ריזמן עם הלקוחות – נותרים בחברת אזימוט. בהתאם, נקודת המוצא הייתה שכתוצאה מהעסקה, מר ריזמן יעביר את הזכויות לעשות שימוש במוניטין האישי שלו לידי אלביט" (ס' 12 לתצהירו).

92. כך ב'הצעת המחיר' שהוגשה, וכך גם בפועל; כשנשאל הירדני מה היו ההשלכות במידה והמערער לא היה מתחייב במסגרת העסקה להעביר את המוניטין שלו, השיב:

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

"או שלא היתה מתבצעת עסקה, בכלל, ואם היתה מתבצעת
עסקה, היא היתה מתבצעת במחיר נמוך יותר בצורה
משמעותית..." (עמ' 175).

ברור אם כן שהמחיר הכולל ששולם למערער, משקף גם את שווי נכס
המוניטין שלו, שהועבר לאלביט.

ההודעות לרשות המיסים ולרשות לניירות ערך בדבר העברת המוניטין

93. גם בהודעות שהוגשו לרשות המיסים דווח שהעסקה כוללת מכירת מניות וכן
העברת מוניטין המערער לאלביט (דיווח מקדמי בגין רווח ההון, מע/8; דיווח
רווח הון מאי 2010, נספח מח'; דיווחים שצורפו לבקשה לניכוי מס במקור,
מש/3 ועוד).

94. בסעיף 95 לסיכומי מתייחס המשיב לדיווחי אזימוט לרשות המיסים:
האסמכתא הנזכרת על ידו (מש/3) מתייחסת לניכוי במקור מקרב בעלי המניות
מהציבור; גם במסמך זה, כחלק מתיאור עיקרי העסקה אוזכרה במפורש גם
העברת מוניטין המערער (ס' 2.7 לנספח למש/3). יתר על כן, במקביל לבקשה
זו הוגשו ע"י המערער לרשות המיסים בקשה לפטור מניכוי מס במקור ודיווח
רווח הון, מסמכים אשר בהם מדובר על מכירת 'כלל הזכויות' ו'מוניטין' (מע/7,
מע/8).

95. דיווח אודות מכירת מוניטין המערער הוגשו גם לבורסה ולרשות ני"ע: בדו"ח
מידי של אזימוט (פברואר 2010, נספח מה' לתצהיר המערער), דווח בס' 2.7
אודות התחייבויות להעברת מוניטין; דיווח דומה נכלל גם בדו"ח מידי מתקן
(מרץ 2010 נספח מו', ס' 2.7); בס' 2.6 לדיווח לרשות ני"ע (ינואר 2010, נספח
מז') דווח אודות העברת המוניטין. דיווחים אלו כוללים את תיאור 'עיקרי

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

ההסכם, כשבכולם, אזימוט, חברה ציבורית, סברה שחלק מהותי בהסכם הוא התחייבות המערער להעביר לאלביט את המוניטין שלו.

96. בנוסף לכתוב בהסכם גופו, גם ה-PPA, חו"ד המומחה ודיווחיה החשבונאיים של אלביט מלמדים בצורה ברורה שכוונתה היתה שבמסגרת העסקה, היא תרכוש ותקבל לידה גם את מוניטין המערער, ולא רק את מניותיו. ויוזכר: המומחה נשכר במקור ע"י אלביט (ללא כל מעורבות מצד המערער) לצורך ביצוע עבודה שתכליתה יחוס שווי לרכיבים השונים, המהווים לצרכים חשבונאיים, את הערך הכולל של אזימוט. בין היתר, ב-PPA נקבע שווי טכנולוגיית ליבה; שם מסחרי; צבר הזמנות ועוד (יוער כי לאף אחד ממרכיבים אלו לא ניתן כימות או תמחור בהסכם). כן נקבע שווי חשבונאי להתחייבות המערער לאי-תחרות (כ-1.1 מיליון דולר מנקודת המבט של אלביט); וכן יוחס שווי לרכיב 'מוניטין' (כ-16 מיליון דולר+2 מיליון דולר 'מוניטין-כוח אדם פעיל'-סה"כ 18 מיליון דולר; עמ' 5 ל-PPA). אמנם, ב-PPA לא נכללה התייחסות נפרדת לשווי מוניטין המערער ולא צוין האם הסכום הנ"ל שיוחס ל'מוניטין' מקורו במוניטין המערער או במוניטין אזימוט. אולם כפי שהעיד המומחה, אין משמעות הדבר שחלק מערך החברה לא נובע ממוניטין המערער; אלא, רכיב זה לא הוצג בנפרד רק בשל התקינה החשבונאית (הרלוונטית לאלביט), לפיה ב-PPA אין לתת ביטוי לנכסים מסוג מוניטין אישי. מכל מקום, משנתבקש המומחה לערוך חו"ד משלימה ל-PPA, קבע כי מתוך שווי אזימוט, סכום של כ-6.8 מיליון דולר נובע ממוניטין המערער.

97. משמע, גם לפי המומחה שבחן את אזימוט ובדק הרכיבים השונים שמרכיבים את שווייה, הסכום ששולם ע"י אלביט כתוצאה מההסכם נובע בין היתר ממוניטין המערער (ראה גם עדות המומחה, עמ' 242). אם לא די בכך, אלביט ישמה מסקנות המומחה (כפי שבאו לידי ביטוי ב-PPA) לעניין עצם העובדה שבמסגרת ההסכם, רכשה היא גם 'מוניטין': בדוחותיה הכספיים (נספח מט' תצהיר המערער) ניתן לראות גידול של כ-18 מיליון דולר בסעיף goodwill בין

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

2009 ל-2010, גידול הנובע מרכישת אזימוט ותואם השווי שיוחס ע"י המומחה לרכיב המוניטין ב-PPA. משנשאלה המפקחת מדוע הצהירה (ס' 32 לתצהיר) שאלביט "דיווחה בספריה על כל העסקה כעסקת מיזוג של רכישת מניות" (מבלי להציג לכך כל תימוכין) והאם יש דרך אחרת להסביר גידול של 18 מיליון דולר בסעיף המוניטין בספרי אלביט, השיבה:

"כל סטודנט מתחיל בחשבונאות יודע להבין שזה בכלל, בכלל לא מעיד על רכישת מוניטין. זה אומר שבמאזן יש נכס שנקרא goodwill, איך מזה אפשר להסיק שמדובר ברכישת מוניטין. אני ממש לא יודעת"
(עמ' 412-414).

למותר לציין כי 'נכס במאזן שנקרא goodwill', משמעו נכס 'מוניטין'; וכאשר אלביט מצהירה בספריה על גידול של 18 מיליון דולר בשווי מוניטין, הרי שאלביט סוברת שכתוצאה מההסכם היא רכשה גם מוניטין.

98. בס' 93 לסיכומיו טען המשיב כי המערער מצהיר על כך שבמסגרת הדיווחים לבורסה "עובדת קיומו של המוניטין" רק "הזכרה" ולדברי המשיב, המערער "אינו טוען כי העסקה כללה גם עסקת רווח הון בגין מכירת מוניטין". על פניו מדובר בטענה בעלת משקל, לפיה המערער עצמו כביכול מצהיר רק על 'קיום' מוניטין (להבדיל מ'מכירתו'). אולם כפי שיובהר להלן אין ממש בטענת המשיב.

99. החלק הראשון לתצהיר המערער עוסק בהוכחת קיום מוניטין; לכן בס' 46, מצהיר הוא כי "בדיווחים רשמיים של אזימוט, הוזכרה עובדת קיומו של המוניטין האישי...". ההתייחסות כאן היא לדו"ח דירקטוריון על מצב החברה ל-31.12.2009 (נספח לא' לתצהיר), קרי טרם העסקה עם אלביט. לכן ברור שבדו"ח זה לא יהיה אזכור למכירת המוניטין (שכן זה טרם נמכר בתאריך הנ"ל), אלא רק ל"קיומו". החלק השני לתצהיר המערער מתייחס לעסקה עם אלביט ולהעברת המוניטין, ושם (ס' 72) מצהיר כי "בדיווחי אזימוט לבורסה לני"ע- בנוגע לעסקת המיזוג, ישנה התייחסות מפורשת לכך שכחלק מתנאי

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

העסקה, אני באופן אישי מעביר את המוניטין האישי שלי לחברה הממוזגת". קרי בניגוד לטענת המשיב, המערער טוען גם טוען כי העסקה כללה העברת מוניטין לאלביט, ואף מפנה לדיווחים שנמסרו לבורסה בעניין מכירת המוניטין (נספחים מה-מז).

התחייבות לאי-תחרות

100. בעניין אינווסט נקבע כי התחייבות לאי תחרות היא אחד הסימנים למכר מוניטין, והרציונאל מוסבר היטב שם:

"עם הסממנים הנוספים להעברת מוניטין ניתן למנות את העברת מרשם הלקוחות ממוכר העסק לקונה. סממן חשוב לא פחות שיש בו כדי להצביע על העברת מוניטין, הוא קיומה של תניית אי-תחרות המגבילה את מוכר העסק מלנסות ולזכות בלקוחותיו בחזרה. תניה כזו חשובה במיוחד מקום שבו הלקוחות שבים לעסק פעם אחר פעם בשל תכונותיו האישיות של בעליו, ולא דווקא בשל מיקומו של העסק או בשל טיבו של המוצר שנמכר. בתקופת מניעת התחרות יבקש הרוכש לבסס את העסק שרכש ולהוכיח ללקוחותיו כי הם ממשיכים להימצא בידיים טובות ונאמנות, וכי ראוי להם להמשיך בקשריהם העסקיים עמו. אם יצליח בכך לא יעמוד בסכנת תחרות מצד המוכר בתום תקופת מניעת התחרות. בהיעדר הסכמה כאמור עשויים הלקוחות לשמר את קשריהם העסקיים הקודמים עד שלא יהא ניתן עוד לדבר על העברה של תיקי הלקוחות".

101. בס' 10.2 להסכם ישנה התחייבות מפורשת של המערער שלא להתחרות בחברה הרוכשת למשך 4 שנים ממועד המיזוג. יודגש כי לתניית אי-תחרות הייתה חשיבות יתרה, שכן לפי ס' 10 להסכם ההעסקה של המערער באזימוט (מע/3), התחייבותו שלא להתחרות הייתה מוגבלת לתקופת העסקתו בלבד. משמע, אלמלא התחייבותו בהסכם המיזוג, המערער יכול היה לפרוש ולהתחיל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

להתחרות באזימוט בתוך 3 חודשים ממועד החתימה על ההסכם, דבר שללא ספק היה מסב פגיעה אנושה לחברה, וכדברי הירדני דלעיל, ייתכן והיה מונע את קיום העסקה.

102. המשיב טען שהתחייבות אי-התחרות אינה קשורה למכר המוניטין. כך לדוג' ב"כ המשיב שאלה מדוע בדיווח למשיב לא בוצע 'תמחור' נפרד לתנית האי-תחרות כשם שנעשה 'תמחור' למוניטין (לדוג' עמ' 93; עמ' 166). גם המפקחת טענה שהעובדה שהמערער לא הגיש בנפרד דיווח על רווח מ'אי-תחרות' מלמדת כי לא נמכר בנסיבות דנן גם מוניטין (לדוג', עמ' 358, עמ' 372).

103. המומחה הסביר את הקשר בין אי התחרות למוניטין:

"האופן שאני הערכתי עכשיו, שקרוי – מוניטין אישי, הוא יותר רחב מנכס אי התחרות. נכס אי התחרות רק כולל את הנזק שהיה נגרם אילו שלומי היה מתחרה באופן אקטיבי. הנכס של המוניטין האישי הוא יותר רחב מזה".

ולשאלת ביהמ"ש השיב המומחה כי אי-התחרות כלולה בתוך נכס המוניטין (עמ' 243). ובמקום אחר אמר:

"בחוות הדעת שלי אמרתי כמה פעמים – המוניטין האישי כולל את אי התחרות" (עמ' 265, שורה 13).

104. דהיינו, ההתחייבות שלא להתחרות ברוכש המוניטין, מהווה חלק אינטגרלי מההתחייבות להעברת המוניטין. יצוין כי עפ"י רוב לא די בהתחייבות לאי-תחרות, אלא יש לבצע גם פעולות אקטיביות להעברת מוניטין ושימורו בידי הרוכש. כדברי המומחה:

"המושג של המוניטין האישי הוא לא בהכרח תלוי איך הוא מתחרה. הוא אומר מה קורה אם שלומי לא מלווה את החברה, לא עוזר באופן אקטיבי לחברה..." (עמ' 258).

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

וכן-

"אם אתה מתחרה, אז אתה גם לא עוזר, כי אצלי המוניטין כולל גם את העזרה האקטיבית וגם את אי התחרות." (עמ' 267).

105. הירדני הבהיר שנקודת המוצא במו"מ היתה שהמערער יתחייב לא להתחרות באלביט וכן יבצע פעולות אקטיביות לשימור לקוחות:

"בסולם אתה יכול לדרוש רק אי-תחרות, אתה יכול לדרוש גם אי תחרות וגם שתעביר את המוניטין האישי שלך, דהיינו תתנקה מהלקוח..... אם אני יוצא מהחברה יש לי, נוצר מצב של אי-תחרות של שנה. אני מודיע ללקוחות – שלום, עזבתי את החברה, תודה רבה. אני לא פונה אקטיבית ללקוחות במשך שנה, במשך שנתיים, באותה תקופה של אי-תחרות. זה מצב אחד. יש מצב שני שזה מצב שאתה למעשה, אתה אישית מאבד מבחינתך את הנכס שלך, שקוראים לו קשר אישי עם הלקוח. אתה מאבד אותו. למה אתה מאבד אותו? כי אתה פונה ללקוח ואומר לו, אני עד היום הייתי רואה החשבון שלך, אני ממליץ לך ללכת לעבוד עם.... אני ניצלתי את הקשר האישי שלי איתו והעברתי אותו למישהו אחר" (עמ' 166-165).

ההתחייבויות המערער אם כן לא התמצו רק ב'אי-תחרות' פסיבית, אלא כללו גם התחייבויות אקטיביות ל'שידול' לקוחות עובדים וספקים להמשיך להתקשר עם אלביט גם לאחר המיזוג. אלו מלמדים על התחייבויות להעברת מוניטין.

ביצוע פעולות להעברת מוניטין

106. מעבר להתחייבות בהסכם, גם הלכה למעשה, המערער ביצע פעולות רבות שתכליתן העברת המוניטין לאלביט. כפי שהעיד המערער -

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

"מוניטין אתה לא מעביר בניירות והסכם, הלקוחות רגילים לראות אותך. אתה צריך ללכת ללקוח ולהגיד לו, תשמע, עכשיו אני מקבוצת אלביט, אתה גם מביא אנשי שיווק מאלביט, אתה מחבר את האנשים יד ביד, אתה נותן להם ביטחון, למרות שהיתה העברת בעלות, שהעסק רגיל ואתה תומך בהם. הוא לא נגמר ביום של ה-closing שיש תאריך ויש חתיכת ניירות שעובר מוניטין, המוניטין עובר. זה ממש לא ככה. זה תהליך שצריך להפיג חששות, לעשות את החיבורים ולדאוג שהעסק יישאר" (עמ' 86).

107. הירדני סיפק דוגמאות לפעולות שבוצעו כחלק מ'העברת המוניטין' (עמ' 168-169). המערער הצהיר כי:

"מייד בסמוך לאחר פירסום דבר המיזוג, נתבקשתי על ידי אלביט לקיים שיחות הרגעה והבהרה עם הלקוחות המרכזיים של אזימוט ועם הספקים המרכזיים של החברה, על מנת לסייע בהעברה חלקה של העסק לידי אלביט; והפעלתי את כל יכולת ההשפעה והמשיכה שלי כלפי הלקוחות על מנת שאלו ימשיכו להתקשר בעסקים עם אזימוט גם לאחר מיזוגה לתוך אלביט" (ס' 57 לתצהירו, עמ' 306).

וכן סיפק אסמכתאות אובייקטיביות לפעולות אותן ביצע לאחר מועד המיזוג, שתכליתן העברת מוניטין בדרך של 'הרגלת' לקוחות להמשיך להתקשר בעסקים עם אלביט (ס' 58-70 לתצהירו, נספחים לג'-מד' לתצהיר; ראה בעניין זה לדוגמא פעולות שבוצעו להטמעת המוניטין הנמכר ע"י המערער בחברת אלביט בקרב לקוחות שונים, דוגמת חברת לוגיק מישראל; המארינס האמריקאי; חברת IR Systems; דדי לפידות; חברת וריזון; חברת נקסטר מצרפת ועוד);

108. מורקום, שהמשיך לנהל את חברת הבת אינסטרו לאחר מיזוגה לאלביט, הדגים כיצד נעשה שימוש במוניטין המערער בהצעות מחיר שהוגשו ללקוחות לאחר

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

המיזוג (לדוג' נספח E לתצהירו). ושוהם, שכיהן בתפקיד בכיר באלביט בתקופה שלאחר המיזוג (ניהל גם את הפעילות הממוזגת מאזימוט), העיד כי הסתייע במערער לצורך 'שימור לקוחות אזימוט' (ס' 13 לתצהיר, נספח ה'). ודוק: העובדה שאלביט הציגה עצמה כממשיכת דרכו של המערער, על כל הכרוך בכך (לרבות שימוש בשמו הטוב מול לקוחות), מלמדת כאלף עדים כי המוניטין גם הועבר בפועל לאלביט.

109. בניגוד לטענות המשיב (לדוג' ס' 35 לתצהיר המפקחת), המשך העסקת המערער (מכוח הסכם ההעסקה שלו- 12 חודשי הודעה מוקדמת ו-6 חודשי הסתגלות), דווקא מהווה ראיה נוספת להעברת מוניטין. בעניין שרון, בקביעה לפיה המוכר בעל המניות בחברה מכר את המוניטין שלו, הסתמך ביהמ"ש בין היתר על כך -

ש"לצורך שימור המוניטין בידי קרדן, התחייבו המערער ורעייתו לעבוד פרקי זמן שונים לאחר המכירה בחברה הרוכשת" (עמ"ה 14/95 שרון נ' פקיד שומה יחידה ארצית לשומה, אתר משפטי מיסים, שם בס' 2).

וכפי שציין המערער, עיקר פועלו בתקופה שלאחר המיזוג (בחלקה המשיך לקבל שכרו מכוח הסכם העסקתו), היה ב"העברת מוניטין, בשימור לקוחות, בהעברת לקוחות לידי אלביט" (עמ' 59).

העברת הלקוחות

110. סממן נוסף לצורך הוכחת מכר מוניטין הוא העברת חוג הלקוחות. חלק מהותי מלקוחות אזימוט זיהו עצמם עם המערער, ולא עם החברה. ההתקשרות הפורמאלית היתה מול אזימוט, אך המערער הוא שגרם להם לבצע התקשרות זו, וכפי שהעיד שנקר- "*Because of him we signed the agreement*". במסגרת ההסכם התחייב המערער באופן אישי, להעביר המוניטין שלו; וכן את כל

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

הזכויות שיש לו "בקניינה הרוחני של החברה הקולטת" (ס' 10.3), מונח הכולל, לפי סעיף ההגדרות (עמ' 3 להסכם) - "רשימות של לקוחות וספקים"; כן התחייב המערער לבצע פעולות מול לקוחות שיש חשש שיבטלו ההתקשרות מול החברה בשל שינוי הבעלות (ס' 12.6 להסכם, עמ' 79). קרי, **בהסכם ישנה התחייבות מפורשת של המערער להעברת הלקוחות' לאלביט**; התחייבות זו גם התממשה הלכה למעשה, עת המערער ביצע פעולות רבות מכוח מחויבותו להעברת מוניטין, פעולות שתכליתן העברה ושימור לקוחות באלביט (ראה אסמכתאות בנספחים ל"ג-מ"ד לתצהירו, עמ' 85, עמ' 307), לרבות הפניית לקוחות שפנו אליו באופן אישי אל אלביט, תוך שהוא מוותר על הזדמנויות בעלות שווי כלכלי משמעותי.

מוניטין המערער השפיע על גובה התמורה

111. בנוסף למומחה, גם יתר העדים העריכו שהתמורה ששולמה ע"י אלביט משקפת גם פיצוי למערער על העברת המוניטין שלו. הירדני הבהיר שאלמלא ההתחייבות להעברת מוניטין העסקה לא היתה יוצאת לפועל, או יוצאת לפועל במחיר נמוך בהרבה (ס' 15-19 לתצהיר, עמ' 175); פלדמן ציין כי:

"אלביט שילמה עבור חברת אזימוט סכום שלהערכתך גבוה בהרבה משווי של החברה. ברור לי, שהתמורה הגבוהה ששולמה על ידי אלביט – נובעת במידה רבה בשל העובדה שבמסגרת העסקה הנ"ל, מר ריזמן התחייב שלא להתחרות בחברה הממוזגת ולהעביר אליה את כל המוניטין האישי שלו בתחומי העיסוק של החברה" (ס' 15 לתצהירו; עמ' 214-215).

112. דברים דומים נאמרו ע"י שוהם (ס' 10-11 לתצהיר, עמ' 285-287); ו-שנקר (ס' 15 לתצהיר, עמ' 139). כל הנ"ל גם הבהירו שאילו לאחר המיזוג היה המערער מייסד חברה חדשה העוסקת בתחום דומה לאזימוט, היו מעדיפים לבצע עסקים עם חברה זו. משמע, התחייבות המערער להעברת המוניטין היתה

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

בעלת משמעות כלכלית הן עבור אלביט הן עבור המערער. גם העובדה שמחיר מניה בהסכם גבוה בכ-80% ממחיר השוק וגבוה פי 2.5~ מהמחיר אותו שילמה אלביט כ-18 חודשים קודם לכן (רכישת מניות המשקיע הזר במחיר שוק), מלמדת כי אלביט רכשה לא רק מניות, אלא גם את מוניטין המערער. לטענת המפקחת, ניתן כביכול להסביר פער גדול זה בתמורה ששולמה ע"י אלביט בשל 'פרמיית שליטה' שנרכשה על ידה (עמ' 412-411), טענה תמוהה ביותר שכן אזימוט ממילא נמחקה ממסחר בבורסה, ועל כן אין לכך כל רלוונטיות; ומכל מקום, בניגוד למערער, המשיב לא הביא כל אסמכתא התומכת בטעונון זה, ועל כן יש לדחותו.

113. סממנים נוספים המעידים כי בנסיבות דנן בוצעה מכירה של מוניטין הם העובדה שאזימוט נמכרה כ"עסק חי" (ראה לעניין זה ה-PPA, המלמד כי הצפי היה שאזימוט תמשיך להפיק הכנסות גם בעתיד). כמו כן, מרגע שבוצעה עסקת המיזוג, כל הסיכויים/סיכויים הכלכליים הנוגעים למוניטין הרב שיצר לעצמו המערער – עברו לאלביט, והיא זו שהפכה להיות בעלת היכולת הבלעדית להמשיך להפיק רווחים כתוצאה משימוש במוניטין זה; כל זאת שעה שהמערער משך ידיו באופן סופי מהפעילות בתחום של הרכשת מטרות, כך שחדל מלשאת בסיכונים / סיכויים כלכליים הכרוכים במוניטין שלו.

טענת המחיר האחיד:

114. לטענת המשיב, הואיל ובהסכם נקבעה 'תמורה אחידה' לכל מניה, ללא הבדל בין המערער לבעלי מניות אחרים, בהתאם לשיעור האחזקה באזימוט, תמורה זו יכולה לשקף רק את מכירת המניות; ולא יכולה לבטא גם תמורה עבור מוניטין המערער (ס' 22 לתצהיר המפקחת). לטענת המשיב אין זה 'סביר' שהתמורה 'פר-מניה' למערער נמוכה מהתמורה 'פר-מניה' ששולמה לבעלי המניות מהציבור.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

115. התמורה ששולמה לבעלי המניות מן הציבור, היתה שקולה לתמורה 'פר-מניה' ששולמה למערער 'פר-מניה' בשל האופן בו בוצעה העסקה (מיזוג משולש הופכי, המאושר ע"י בעל השליטה, ולכן הכרח היה שהתמורה לבעלי המניות מהציבור לא תיפחת מזו המשולמת למערער). למעשה, התמורה ששולמה לכל בעלי המניות שיקללה גם את התמורה למערער בעבור מכר המוניטין שלו. לשון אחר, יתר בעלי המניות נהנו מהתמורה העודפת ששולמה למערער בשל המוניטין שלו, בעסקה כדאית כלכלית לכל הצדדים (לדוג' ס' 53-55 לתצהיר המערער; עמ' 99-102; ס' 11-14 לתצהיר הירדני). דברים אלו מקבלים משנה תוקף לאור דבריהם הנ"ל של כל העדים, שהדגישו שאילו העסקה הייתה מבוצעת ללא התחייבות המערער להעברת מוניטין, הסכום שהיה משולם בעסקה היה נמוך בצורה משמעותית.

116. המערער הוא בעל המניות היחיד שנדרש לחתום על התחייבות אישיות בהסכם- התחייבות להעברת המוניטין שלו לאלביט, על כל הכרוך בכך (אי-תחרות, העברת כל הקניין הרוחני (תיקי לקוחות) סיוע בהעברה חלקה של העסק וכו'). אין זה סביר שהתחייבות כה מהותיות, שמשמען מכירת 'נכס', לא היו גורם בקביעת גובה התמורה.

117. קריאה מדוקדקת של ההסכם, מלמדת כי בכל מקרה (ללא קשר לסוגית המוניטין), התמורה ששולמה למערער 'פר-מניה', היתה עשויה להיות נמוכה מהתמורה 'פר-מניה' לבעלי מניות אחרים. כך לדוג' לפי ס' 14.5 להסכם, המערער אישית עשוי לשאת במחצית מהוצאות הליכי בורות; גם התיקון להסכם המיזוג (מע/1), קובע כי שיפוי שישולם לאחר ה-2.12.2010- המערער יישא בו לבדו. משמע, באופן אינהרנטי בהסכם, לא נקבעה תמורה 'אחידה' לכל מניה, כך שממילא אין כל נפקות לטענה זו של המשיב.

118. טענת המשיב עומדת בניגוד להלכת שרון שם התמורה 'פר-מניה' ששולמה למר שרון הייתה נמוכה מהתמורה 'פר-מניה' המיוחסת לגב' שרון (שם, ס' 18-

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

22. משמע, אין מניעה שבעסקה למכירת חברה, בה נמכרים מניות החברה ומוניטין בעל השליטה, התמורה 'פר-מניה' שתיוחס למניות בעל השליטה, תהא נמוכה מהתמורה 'פר-מניה' המיוחסת ליתר בעלי המניות; שעה שחלק מהתמורה המשולמת לבעל השליטה, מיוחסת למכירת המוניטין שלו.

התוצאה היא ששוכנעתי שהמוניטין האישי של המערער הועבר לאלביט כחלק מעסקת המיזוג.

שווי המוניטין שנמכר ע"י המערער

119. משנמנע המשיב מלהביא ראיות לסתור שווי המוניטין המדווח, ואומת גם בחור"ד המומחה - יש לקבל השומה העצמית שהגיש המערער (ראו גם הלכת תדיראן, שם ס' 18-19); קרי יש לייחס רבע מסכום התמורה שנתקבלה בידי המערער למכר המוניטין, ואילו יתרת התמורה תיוחס למכירת מניות אזימוט.

120. הגישה שננקטה ע"י המומחה לבדיקת שווי המוניטין התבססה על גישת הרווח' ויושמה באמצעות היוון תזרימי מזומנים עתידיים (DCF). מדובר בשיטה מקובלת לאומדן מוניטין, וכאמור ממילא המשיב לא הביא כל ראיה לסתור גישה זו. כן יודגש כי ניתן לקבוע שווי המוניטין גם על דרך האומדנה: שגם אז, שומתו העצמית של המערער בעניין זה (כ- 13% מהשווי הכולל של אזימוט, ו- 25% מהתמורה ששולמה למערער), משקפת אומדנה סבירה ביותר בנסיבות העניין, ואף 'על הצד הנמוך'.

טענת המשיב בדבר אי הבאת עדים מטעם המערערים

121. המשיב טען שעומדת למערער לרועץ העובדה שלא העיד נציג מטעם אלביט. אין ממש בטענה זו. בהליך זה העידו 8 עדים בעלי תפקיד באזימוט (שוהם, פלדמן, מורקום); לקוחות (שנקר, אשכול); בעלי תפקיד באלביט לאחר המיזוג (שוהם ומורקום); וכן מומחה שנשכר במקור ע"י אלביט להעריך את שווי

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

אזימוט מיד לאחר הרכישה (ד"ר פניגשטיין), לצורך עריכת ה- PPA. בנוסף לאמור, ומעבר לעובדה שאלביט הצהירה בכתובים על רכישת מוניטין המערער (ס' 10 להסכם המיזוג), ואף דווחה בדוחותיה על גידול בגובה שווי המוניטין שנרכש בעסקה (נספח מט' לתצהיר המערער), גם המומחה שנשכר במקור ע"י אלביט העיד כי חלק מערך החברה, כפי שסוכם עליו בהסכם המיזוג, נובע ממוניטין המערער (ראה והשווה גם להלכת תדיראן, ס' 17 לפסה"ד).

אשר על כן ולאור כל האמור, יש לקבל ערעור זה בכל הנוגע לסוגיית המוניטין, ולקבוע כי חלק מהתמורה ששולמה למערער כתוצאה מהסכם המיזוג, בהתאם להצהרתו, נובעת מהעברת המוניטין שלו לידי חברת אלביט.

הסוגיה השלישית - מועד אירוע המס

122. הסוגיה השלישית שיש להכריעה בה היא עניין מועד אירוע המס בגין עסקת מכירת מניות חברת אזימוט.

123. המשיב סבור כי יש לקבוע את מועד אירוע עסקת רווח ההון ליום אישור ההסכם באסיפה הכללית של אזימוט (מרץ 2010). דהיינו, במועד החוזי בו התגבשה והושלמה העסקה.

124. המערערים סבורים שיום ה'קלוזינג' של העסקה (10 במאי 2010) הוא מועד אירוע המס. בנוסף, אירוע המס ביחס לתמורה הנוספת הוא רק במועד קבלתה בפועל (ולא במועד הקלוזינג או במועד האסיפה). לחלופין, ככל שייקבע שמועד אירוע המס ביחס לתמורה הנוספת הוא הקלוזינג (או האסיפה), אז יש להוון את התמורות המאוחרות, לפי ערכן הריאלי במועד אירוע המס.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

לשיטת המערערים, מועד ה'מכירה' של 'נכס' כמשמעו בס' 88 לפקודה הוא המועד בו עוברים מירב הסיכונים הכרוכים בנכס מאת המוכר אל הקונה. מבחינה מסחרית הסיכונים והסיכויים הכלכליים, הכרוכים בהחזקת המניות והמוניטין שנמכרו, עברו לידי אלביט רק במועד ה'קלוזינג', ולא קודם לכן. לפיכך, אין כל הצדקה, רק לצרכי מס, לראות את 'יום המכירה' טרם מועד זה. בפרט האמור נכון שעה שהצדדים נדרשו לחתום על תיקון (מהותי) להסכם (ב-9.5.2010-מע/9), בשל מגבלות שהוצבו ע"י רשות המיסים בקשר לניכוי מס במקור, ורק לאחר מכן, העסקה יצאה לפועל.

125. כך גם לגבי התמורה הנוספת, ששולמה בשנים 2011-2012, ואשר הופקדה בנאמנות, לשיפוי אלביט במידת הצורך (תביעת שיפוי כאמור אף הוגשה בפועל, כפי שניתן לראות בביאור 1ג לדו"ח המערערת לשנת 2010, נספח 3 לתצהיר המפקחת). לכן עד לקבלת התמורה הנוספת בפועל, לא הייתה וודאות שתמורה זו תתקבל, ואין מקום 'להקדים' ארוע המס בגינה. לחילופין ומבלי לגרוע מהאמור, אם ייקבע שמועד אירוע המס בגין התמורה הנוספת הוא בשנת 2010, כי אז בכדי לגבות 'מס אמת' בגין רווח ההון שנצמח למערער, יש לבצע היוון לצורך קביעת שוויה הריאלי של תמורה זו, בערכי שנת 2010.

הכרעה

126. במסגרת הצוים קבע המשיב כי יום המכירה הוא יום אירוע המס, הוא היום בו אושר הסכם המיזוג למכירת מניות אזימוט לאלביט ע"י האסיפה הכללית - ביום 14.3.2010. במועד זה יצא הנכס מרשות המערערת - קרי מניות אזימוט, בהתאם להגדרת מכירה בסעיף 88 לפקודה המצוי בחלק ה' של הפקודה שעניינו רווח הון ולפיה :

"מכירה" – לרבות חליפין, ויתור, הסבה, העברה, הענקה, מתנה, פדיון, וכן כל פעולה או אירוע אחרים שבעקבותם יצא נכס בדרך כלל שהיא מרשותו של אדם, והכל בין במישרין ובין בעקיפין, אך למעט הורשה;

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

127. משמדובר בעסקה הונית של מכירת מניות אשר התגבשה, יום המכירה הוא המועד בו אושר המיזוג ע"י האסיפה הכללית והוא המועד בו השתכללה העסקה לכדי עסקה הונית אחת. בפסיקה נקבע לא אחת כי מועד העסקה יקבע על פי העסקה ולא ע"פ מועד התשלומים. מגמה ברורה ולפיה אירוע המס והחבות במס היא בשלב כריתת החוזה, הוא המועד שבו מקבלת העסקה תוקף משפטי וניתנת לאכיפה.

בעמ"ה 343/67 קליין נ' פ"ש ת"א 2, פד"א כרך א' מס' 15 (7.5.68), השופט אשר סבור -

"שאינן למצוא את התשובה לשאלה מהו מועד המכר בסעיף 88 לפקודה ואין גם כל הצדקה שלצרכי פקודת מס הכנסה ייקבע מועד מכירה אחר מזה הקיים לפי החוק האזרחי הכללי. במידה שהמכירה נעשית בדרך של הסכם בין קונה ומוכר קובע החוק שהעסקה נקשרת בהצעה וקבלה לכשהביעו הצדדים את הסכמתם ad idem האחד למכור והשני לקנות את הנכס המסויים נקשרת עסקת המכר ומודה הוא המועד שבו הביע הצד המקבל את הסכמתו להצעת הצד המציע. במילים אחרות המועד שבו נפגשו רצונותיהם של הצדדים בהצעה וקבלה הוא הנו מועד המכירה הן לגבי החוק האזרחי הכללי והן לגבי הוראות הפקודה" (פסקה 3 לפסה"ד).

128. דברים אלו נכתבו בשנת 1968 עובר לחקיקת חוקי החוזים אך בודאי נכונים גם למשטר המשפטי שלאחרי חקיקת חוקי החוזים. במקרה דנן, המועד בו אושר המיזוג על ידי האסיפה הכללית משקף את נקודת הזמן שבה היה מפגש רצונות בין הצדדים, הייתה גמירות דעת ולפיכך זו נקודת הזמן שבו נכרת הסכם בין הצדדים. (לדיון רחב בסוגיה ראו פסק דינו של חברי השופט ד"ר בורנשטיין

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

בע"מ 48240-01-15 פיננסיטק בע"מ נ' פקיד שומה פתח תקוה). התוצאה היא שלעניין מועד אירוע המס ראיתי לאמץ את עמדת המשיב.

יום המכירה הוא יום אירוע המס, הוא היום בו אושר הסכם המיזוג למכירת מניות אזימוט לאלביט ע"י האסיפה הכללית -ביום 14.3.2010.

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

ע"מ 35155-10-14 ריזמן נ' פקיד שומה כפר סבא
ע"מ 35177-10-14 ש. ריזמן בע"מ נ' פקיד שומה כפר סבא

לסיכום:

129. לעניין המחלוקת בשאלת שיעור המס שיש להחיל על רווח ההון שנצמח מעסקת מכירת מניות אזימוט לאלביט, ראיתי לקבל את עמדת המערערים שבהתאם להוראות המעבר לתיקון 147 לפקודה, יש לקבוע כי כל רווח ההון שנצמח יחויב במס בשיעור של 25%, ואין להחיל על המקרה את שיטת הפיצול הליניארי.

הערעור מתקבל בכל הנוגע לסוגיית המוניטין. חלק מהתמורה ששולמה למערער כתוצאה מהסכם המיזוג, בהתאם להצהרתו, נובעת מהעברת המוניטין שלו לידי חברת אלביט.

יום המכירה הוא יום אירוע המס - ביום 14.3.2010, היום בו אושר הסכם המיזוג למכירת מניות אזימוט לאלביט ע"י האסיפה הכללית.

הוצאות ושכ"ט

130. הואיל וחלקו הארי של הערעור התקבל ראיתי לחייב את המשיב בהוצאות משפט ושכר טרחת עו"ד בשיעור של ₪ 50,000 שישולמו בתוך 30 יום מהיום, ומכאן ואילך ישאו הפרשי הצמדה וריבית כחוק עד ליום התשלום בפועל.

ניתן היום, ז' טבת תשע"ט, 15 דצמבר 2018, בהעדר הצדדים.

ניתן לפרסם את פסק הדין אך לא לפני יום 30.12.18

חתימה